

Βρυξέλλες, 5 Δεκεμβρίου 2022
(OR. en)

15653/22

**Διοργανικός φάκελος:
2022/0398 (COD)**

JAI 1624
COPEN 431
DROIPEN 163
ENFOPOL 621
CODEC 1932

ΠΡΟΤΑΣΗ

Αποστολέας:	Για τη Γενική Γραμματέα της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, η κα Martine DEPREZ, Διευθύντρια
Ημερομηνία Παραλαβής:	2 Δεκεμβρίου 2022
Αποδέκτης:	κα Thérèse BLANCHET, Γενική Γραμματέας του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης
Αριθ. εγγρ. Επιτρ.:	COM(2022) 684 final
Θέμα:	Πρόταση ΟΔΗΓΙΑΣ ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ σχετικά με τον ορισμό των ποινικών αδικημάτων και των κυρώσεων για την παραβίαση των περιοριστικών μέτρων της Ένωσης

Διαβιβάζεται συνημμένως στις αντιπροσωπίες το έγγραφο - COM(2022) 684 final.

συνημμ.: COM(2022) 684 final

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ
ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Βρυξέλλες, 2.12.2022
COM(2022) 684 final

2022/0398 (COD)

Πρόταση

ΟΔΗΓΙΑ ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ

**σχετικά με τον ορισμό των ποινικών αδικημάτων και των κυρώσεων για την παραβίαση
των περιοριστικών μέτρων της Ένωσης**

ΑΙΤΙΟΛΟΓΙΚΗ ΕΚΘΕΣΗ

1. ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΗΣ ΠΡΟΤΑΣΗΣ

- **Αιτιολόγηση και στόχοι της πρότασης**

Τα περιοριστικά μέτρα αποτελούν απαραίτητο εργαλείο για την προώθηση των στόχων της κοινής εξωτερικής πολιτικής και πολιτικής ασφαλείας (ΚΕΠΠΑ), όπως ορίζονται στο άρθρο 21 της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση (ΣΕΕ). Οι εν λόγω στόχοι περιλαμβάνουν τη διαφύλαξη των αξιών της ΕΕ, τη διατήρηση της διεθνούς ειρήνης και ασφάλειας, καθώς και την εδραίωση και τη στήριξη της δημοκρατίας, του κράτους δικαίου και των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

Για λόγους διαφύλαξης των αξιών αυτών, η ΕΕ μπορεί να επιβάλλει περιοριστικά μέτρα κατά τρίτων χωρών, οντοτήτων, νομικών ή φυσικών προσώπων. Τα μέτρα αυτά περιλαμβάνουν στοχευμένα επιμέρους μέτρα, π.χ. στοχευμένες οικονομικές κυρώσεις (δέσμευση περιουσιακών στοιχείων) και περιορισμούς εισόδου (ταξιδιωτικές απαγορεύσεις), καθώς και τομεακά μέτρα, π.χ. εμπάργκο όπλων ή οικονομικά και χρηματοπιστωτικά μέτρα (π.χ. περιορισμούς στις εισαγωγές και εξαγωγές και περιορισμούς στην παροχή ορισμένων υπηρεσιών, όπως τραπεζικές υπηρεσίες)¹.

Επί του παρόντος, η ΕΕ εφαρμόζει περισσότερες από 40 δέσμες περιοριστικών μέτρων. Ορισμένες από αυτές εφαρμόζουν περιοριστικά μέτρα των Ηνωμένων Εθνών· άλλα μέτρα θεσπίζονται αυτόνομα από την ΕΕ. Πέραν των μέτρων που αντιμετωπίζουν ειδικές ανά χώρα καταστάσεις, η ΕΕ έχει επίσης θεσπίσει γενικά μέτρα κατά της διάδοσης και χρήσης χημικών όπλων, των κυβερνοεπιθέσεων, των παραβιάσεων των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και της τρομοκρατίας². Τα περιοριστικά μέτρα είναι δεσμευτικά για τα κράτη μέλη και για κάθε πρόσωπο ή οντότητα που υπάγεται στη δικαιοδοσία των κρατών μελών (φορείς της ΕΕ)³.

1) Ασυνεπής επιβολή των περιοριστικών μέτρων της Ένωσης

¹ Το Συμβούλιο θεσπίζει περιοριστικά μέτρα. Το Συμβούλιο εκδίδει πρώτα απόφαση ΚΕΠΠΑ δυνάμει του άρθρου 29 της ΣΕΕ. Τα μέτρα που προβλέπονται στην απόφαση του Συμβουλίου εφαρμόζονται είτε σε ενωσιακό είτε σε εθνικό επίπεδο. Μέχρι στιγμής, μέτρα όπως εμπάργκο όπλων ή περιορισμοί εισόδου εφαρμόζονται άμεσα από τα κράτη μέλη, τα οποία δεσμεύονται νομικά να ενεργούν σύμφωνα με τις αποφάσεις ΚΕΠΠΑ του Συμβουλίου. Άλλα μέτρα περιλαμβάνουν τη διακοπή ή τη μείωση, εν μέρει ή εξ' ολοκλήρου, των οικονομικών σχέσεων με τρίτη χώρα, καθώς και επιμέρους μέτρα δέσμευσης κεφαλαίων και οικονομικών πόρων και απαγόρευσης της διάθεσης κεφαλαίων και οικονομικών πόρων. Τα μέτρα αυτά εφαρμόζονται μέσω κανονισμού, ο οποίος εκδίδεται με ειδική πλειοψηφία από το Συμβούλιο, ύστερα από κοινή πρόταση του Υπατού Εκπροσώπου της Ένωσης για θέματα Εξωτερικής Πολιτικής και Πολιτικής Ασφαλείας και της Επιτροπής, δυνάμει του άρθρου 215 της ΣΛΕΕ. Και στα δύο είδη πράξεων περιλαμβάνονται διατάξεις κατά της καταστρατήγησης.

² Για επισκόπηση, βλ. τον χάρτη κυρώσεων της ΕΕ, διατίθεται στη διεύθυνση <https://www.sanctionsmap.eu/#/main>.

³ Εντός της δικαιοδοσίας (του εδάφους) της Ένωσης, δηλαδή: α) εντός του εδάφους της Ένωσης, περιλαμβανομένου του εναέριου χώρου της· β) επί αεροσκαφών ή πλοίων που υπάγονται στη δικαιοδοσία κράτους μέλους· γ) σε κάθε πρόσωπο εντός ή εκτός του εδάφους της Ένωσης που είναι υπήκοος κράτους μέλους· δ) σε κάθε νομικό πρόσωπο, οντότητα ή φορέα, εντός ή εκτός του εδάφους της Ένωσης, που έχει ιδρυθεί ή συσταθεί βάσει του δικαίου κράτους μέλους· ε) σε κάθε νομικό πρόσωπο, οντότητα ή οργανισμό για εμπορική οικονομική δραστηριότητα που ασκεί εν όλω ή εν μέρει εντός της Ένωσης [βλ. π.χ. άρθρο 17 του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 269/2014 του Συμβουλίου, της 17ης Μαρτίου 2014, σχετικά με περιοριστικά μέτρα για ενέργειες που υπονομεύουν ή απειλούν την εδαφική ακεραιότητα, την κυριαρχία και την ανεξαρτησία της Ουκρανίας (ΕΕ L 078 17.3.2014, σ. 6)]

Καθώς η θέσπιση περιοριστικών μέτρων της Ένωσης έχει ενταθεί τις τελευταίες δεκαετίες⁴, το ίδιο ισχύει και για τα συστήματα καταστρατήγησής τους. Η Επιτροπή έχει επισημάνει στο παρελθόν την ασυνεπή επιβολή των περιοριστικών μέτρων, καθώς και το γεγονός ότι αυτό υπονομεύει την αποτελεσματικότητά τους και την ικανότητα της ΕΕ να εκφράζεται ομόφωνα⁵.

Η ομοφωνία έχει αποκτήσει ιδιαίτερος επείγοντα χαρακτήρα στη σημερινή συγκυρία της στρατιωτικής επίθεσης της Ρωσίας κατά της Ουκρανίας. Η ΕΕ έχει θέσει σε εφαρμογή σειρά περιοριστικών μέτρων κατά φυσικών προσώπων και οντοτήτων της Ρωσίας και της Λευκορωσίας, ορισμένα εκ των οποίων χρονολογούνται από το 2014. Στο πλαίσιο αυτό, προκειμένου να ενισχυθεί ο συντονισμός σε επίπεδο ΕΕ κατά την επιβολή των εν λόγω περιοριστικών μέτρων, η Επιτροπή συγκρότησε την ειδική ομάδα «Δέσμευση και κατάσχεση». Η εν λόγω ειδική ομάδα εξασφαλίζει τον συντονισμό μεταξύ των κρατών μελών και οργανισμών της ΕΕ, όπως η Ευρωπαϊκή και η Eurojust. Η ομάδα έχει θέσει επανειλημμένως υπό συζήτηση την ανάγκη για μια κοινή προσέγγιση ποινικού δικαίου προκειμένου τα φυσικά και νομικά πρόσωπα που εμπλέκονται στην παραβίαση των περιοριστικών μέτρων της Ένωσης να καθίστανται υπόλογα.

Η εφαρμογή και επιβολή των περιοριστικών μέτρων της Ένωσης αποτελούν πρωτίστως ευθύνη των κρατών μελών. Οι αρμόδιες αρχές των κρατών μελών πρέπει να αξιολογούν αν υπήρξε παράβαση των σχετικών αποφάσεων του Συμβουλίου και των σχετικών κανονισμών του Συμβουλίου που έχουν εκδοθεί δυνάμει του άρθρου 29 της ΣΕΕ και του άρθρου 215 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΣΛΕΕ) αντιστοίχως, και να λαμβάνουν κατάλληλα μέτρα. Στο πλαίσιο αυτό, οι κανονισμοί της ΕΕ περιλαμβάνουν συστηματικά διάταξη που απαιτεί από τα κράτη μέλη να θεσπίζουν εθνικούς κανόνες που προβλέπουν αποτελεσματικές, αναλογικές και αποτρεπτικές κυρώσεις για παραβάσεις των διατάξεων των εν λόγω νομικών πράξεων της Ένωσης⁶.

Εκτός από τους περιορισμούς, οι εν λόγω αποφάσεις και κανονισμοί περιλαμβάνουν γενικά:

⁴ Βλ. τον χάρτη κυρώσεων της ΕΕ, ανωτέρω υποσημείωση 2.

⁵ Ανακοίνωση της Επιτροπής με τίτλο «Το ευρωπαϊκό οικονομικό και χρηματοπιστωτικό σύστημα: προώθηση του ανοικτού χαρακτήρα, της ισχύος και της ανθεκτικότητας» [COM(2021) 32 final της 19.1.2021], τμήμα 5 (ενίσχυση της εφαρμογής και της εκτέλεσης κυρώσεων της ΕΕ), σ. 16, διατίθεται στη διεύθυνση <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:52021DC0032&from=EL>. Στην ίδια ανακοίνωση, η Επιτροπή επισημαίνει ότι η εφαρμογή των περιοριστικών μέτρων της Ένωσης δεν είναι απολύτως ομοιόμορφη σε ολόκληρη την ΕΕ, όπως όφειλε να είναι. Έτσι δημιουργούνται στρεβλώσεις στην ενιαία αγορά, καθώς οι εταιρείες της ΕΕ, συμπεριλαμβανομένων των θυγατρικών ξένων εταιρειών στην ΕΕ, μπορούν να παρακάμπτουν τις απαγορεύσεις. Επίσης, δημιουργείται αβεβαιότητα μεταξύ των φορέων. Όπως προαναφέρθηκε, η ασυνεπής εκτέλεση υπονομεύει την αποτελεσματικότητα των περιοριστικών μέτρων και την ικανότητα της ΕΕ να εκφράζεται ομόφωνα. Μεταξύ άλλων πρωτοβουλιών, η στρατηγική απαιτεί περαιτέρω εργασίες συντονισμού μεταξύ της Επιτροπής και των κρατών μελών, ώστε να διασφαλιστεί ότι οι εθνικές κυρώσεις για παραβιάσεις των περιοριστικών μέτρων της Ένωσης είναι αποτελεσματικές, αναλογικές και αποτρεπτικές.

⁶ Για παράδειγμα, βλ. άρθρο 8 του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 833/2014 του Συμβουλίου, της 31ης Ιουλίου 2014, σχετικά με περιοριστικά μέτρα λόγω ενεργειών της Ρωσίας που αποσταθεροποιούν την κατάσταση στην Ουκρανία, ενοποιημένο κείμενο διαθέσιμο στον δικτυακό τόπο [EUR-Lex - 02014R0833-20220413](https://eur-lex.europa.eu/02014R0833-20220413) - EL - EUR-Lex (europa.eu).

- ρήτρα κατά της καταστρατήγησης, η οποία απαγορεύει την εν γνώσει και εκ προθέσεως συμμετοχή σε δραστηριότητες που αποσκοπούν στην καταστρατήγηση των σχετικών περιοριστικών μέτρων⁷ και
- άλλες υποχρεώσεις, ιδίως την υποχρέωση αναφοράς των ενεργειών που αναλαμβάνονται για την εφαρμογή των περιοριστικών μέτρων (π.χ. αναφορά στις αρχές του ποσού των περιουσιακών στοιχείων που έχουν δεσμευθεί).

Παρότι το άρθρο 29 της ΣΕΕ και το άρθρο 215 της ΣΛΕΕ παρέχουν τη νομική βάση στο Συμβούλιο για τη θέσπιση των αναγκαίων μέτρων σε περίπτωση θέσπισης περιοριστικών μέτρων της Ένωσης, η νομική βάση για τη θέσπιση περιοριστικών μέτρων δεν προβλέπει την εναρμόνιση των ορισμών στο ποινικό δίκαιο και των ειδών και των επιπέδων των ποινικών κυρώσεων⁸.

2) Διαφορές μεταξύ των κρατών μελών όσον αφορά τους ορισμούς στο ποινικό δίκαιο και τις ποινικές κυρώσεις

Ελλείπει εναρμόνισης σε επίπεδο ΕΕ, τα εθνικά συστήματα διαφέρουν σημαντικά όσον αφορά την ποινικοποίηση της παραβίασης του δικαίου της ΕΕ που αφορά περιοριστικά μέτρα της Ένωσης. Σε 12 κράτη μέλη η παραβίαση των περιοριστικών μέτρων της Ένωσης αποτελεί αποκλειστικά ποινικό αδίκημα. Σε 13 κράτη μέλη η παραβίαση των εν λόγω μέτρων μπορεί να συνιστά διοικητικό ή ποινικό αδίκημα⁹. Τα κριτήρια σύμφωνα με τα οποία η συμπεριφορά εμπίπτει στη μία ή στην άλλη κατηγορία μέτρων συνδέονται συνήθως με τη σοβαρότητά της (σοβαρός χαρακτήρας), καθορίζονται είτε με ποιοτικούς (πρόθεση, βαριά αμέλεια) ή ποσοτικούς όρους (ζημία)¹⁰, αλλά διαφέρουν σε κάθε κράτος μέλος. Σε δύο κράτη μέλη το συγκεκριμένο αδίκημα της παραβίασης των περιοριστικών μέτρων της Ένωσης μπορεί, επί του παρόντος, να επιφέρει μόνο διοικητικές κυρώσεις¹¹.

Τα συστήματα κυρώσεων διαφέρουν επίσης σημαντικά μεταξύ των κρατών μελών. Σε 14 κράτη μέλη η μέγιστη διάρκεια φυλάκισης κυμαίνεται μεταξύ 2 και 5 ετών. Σε 8 κράτη μέλη οι μέγιστες ποινές κυμαίνονται μεταξύ 8 και 12 ετών¹². Η μέγιστη χρηματική ποινή που μπορεί να επιβληθεί για την παραβίαση των περιοριστικών μέτρων της Ένωσης —είτε ως ποινικό είτε ως διοικητικό αδίκημα— ποικίλλει σημαντικά μεταξύ των κρατών μελών και κυμαίνεται από 1 200 EUR έως 5 000 000 EUR¹³.

⁷ Σημειώνεται ότι η εν λόγω ρήτρα εφαρμόζεται ακόμα και εάν δεν υφίσταται παράβαση των περιοριστικών μέτρων· αρκεί η συμμετοχή σε συστήματα που δημιουργήθηκαν για τον σκοπό αυτό.

⁸ Η εναρμόνιση των ορισμών στο ποινικό δίκαιο και των ποινικών κυρώσεων δεν μπορεί να γίνει στη μη νομοθετική νομική βάση του άρθρου 29 της ΣΕΕ ή του άρθρου 215 της ΣΛΕΕ.

⁹ Δίκτυο κατά της γενοκτονίας, Prosecution of sanctions (restrictive measures) violations in national jurisdictions: a comparative analysis [Διώξεις παραβιάσεων των κυρώσεων (περιοριστικών μέτρων) στις εθνικές έννομες τάξεις: συγκριτική ανάλυση], 2021, διατίθεται στη διεύθυνση https://www.eurojust.europa.eu/sites/default/files/assets/genocide_network_report_on_prosecution_of_sanctions_restrictive_measures_violations_23_11_2021.pdf. Ενόψει παρουσίας στην ομάδα «Δικαστική συνεργασία επί ποινικών θεμάτων» (COPEN) του Συμβουλίου, η έκθεση δημοσιεύτηκε επίσης στο έγγραφο 7274/22 του Συμβουλίου της 16ης Μαρτίου 2022.

¹⁰ Δίκτυο κατά της γενοκτονίας, Prosecution of sanctions (restrictive measures) violations in national jurisdictions: a comparative analysis [Διώξεις παραβιάσεων των κυρώσεων (περιοριστικών μέτρων) στις εθνικές έννομες τάξεις: συγκριτική ανάλυση], 2021, τμήμα 5.1, σ. 22.

¹¹ Ο.π.

¹² Ο.π., τμήμα 5.2, σ. 23.

¹³ Ο.π., τμήμα 5.3, σ. 24.

Δεκατέσσερα κράτη μέλη προβλέπουν την ποινική ευθύνη των νομικών προσώπων για την παραβίαση των περιοριστικών μέτρων της Ένωσης¹⁴. Επιπλέον, 12 κράτη μέλη προβλέπουν διοικητικές κυρώσεις, ιδίως χρηματικές ποινές, που μπορούν να επιβληθούν σε νομικά πρόσωπα όταν οι υπάλληλοί τους ή τα διευθυντικά τους στελέχη παραβιάζουν περιοριστικά μέτρα. Οι μέγιστες χρηματικές ποινές για τα νομικά πρόσωπα κυμαίνονται από 133 000 EUR έως 37,5 εκατ. EUR¹⁵.

3) Έλλειψη ποινικών ερευνών και διώξεων

Στην πράξη, πολύ λίγα φυσικά ή νομικά πρόσωπα που ευθύνονται για την παραβίαση των περιοριστικών μέτρων της Ένωσης λογοδοτούν πραγματικά¹⁶. Ωστόσο, στην έκθεση του δικτύου κατά της γενοκτονίας επισημαίνεται επίσης ότι «πρόσφατα έχει παρατηρηθεί θετική τάση στον αριθμό των μέτρων επιβολής που λαμβάνονται και στην αύξηση των κυρώσεων που επιβάλλονται από ορισμένες εθνικές αρχές»¹⁷.

Παρά τις θετικές τάσεις σε ορισμένα κράτη μέλη, φαίνεται να είναι μόνο λίγα εκείνα στα οποία υπάρχουν σε εξέλιξη δικαστικές διαδικασίες σχετικά με την παραβίαση περιοριστικών μέτρων της Ένωσης¹⁸. Το στοιχείο αυτό μπορεί να αποτελεί ένδειξη ότι σε πολλά κράτη μέλη δεν δίνεται επαρκής προτεραιότητα στη διερεύνηση και δίωξη της παραβίασης περιοριστικών μέτρων της Ένωσης. Στο πλαίσιο αυτό, θα πρέπει να σημειωθεί ότι η Ευρωπαϊκή και η Eurojust έχουν αναπτύξει σειρά δραστηριοτήτων για την περαιτέρω στήριξη των αστυνομικών και δικαστικών αρχών που είναι αρμόδιες για την έρευνα και τη δίωξη των παραβιάσεων των περιοριστικών μέτρων της Ένωσης. Έχουν αναλάβει τη διασφάλιση του καταλόγου των κατονομαζόμενων στην ΕΕ προσώπων και εταιρειών με τις βάσεις δεδομένων τους. Η Ευρωπαϊκή δρομολόγησε επίσης την «Επιχείρηση Oscar»¹⁹ για τη στήριξη χρηματοοικονομικών ερευνών από κράτη μέλη οι οποίες έχουν ως στόχο περιουσιακά στοιχεία εγκληματικής προέλευσης τα οποία ανήκουν σε φυσικά πρόσωπα και νομικές οντότητες που υπόκεινται σε περιοριστικά μέτρα της Ένωσης. Ταυτόχρονα, οι ποινικές έρευνες και διώξεις βασίζονται συχνά στον εντοπισμό και την παραπομπή παραβιάσεων των

¹⁴ Ό.π., βάσει της έκθεσης του δικτύου κατά της γενοκτονίας και περαιτέρω έρευνας από την Επιτροπή.

¹⁵ Ό.π.

¹⁶ Δίκτυο κατά της γενοκτονίας, Prosecution of sanctions (restrictive measures) violations in national jurisdictions: a comparative analysis [Διώξεις παραβιάσεων των κυρώσεων (περιοριστικών μέτρων) στις εθνικές έννομες τάξεις: συγκριτική ανάλυση], 2021, σ. 4. Επισκόπηση της σχετικής νομοθεσίας των κρατών μελών και των κρατών παρατηρητών του δικτύου παρέχεται στο παράρτημα της έκθεσης εμπειρογνομώνων, βλ. https://www.eurojust.europa.eu/sites/default/files/assets/genocide_network_report_on_prosecution_of_sanctions_restrictive_measures_violations_23_11_2021.pdf. Ενόψει παρουσίας στην ομάδα «Δικαστική συνεργασία επί ποινικών θεμάτων» (COPEN) του Συμβουλίου, η έκθεση δημοσιεύτηκε επίσης στο έγγραφο 7274 του Συμβουλίου της 16ης Μαρτίου 2022.

¹⁷ Δίκτυο κατά της γενοκτονίας, Prosecution of sanctions (restrictive measures) violations in national jurisdictions: a comparative analysis [Διώξεις παραβιάσεων των κυρώσεων (περιοριστικών μέτρων) στις εθνικές έννομες τάξεις: συγκριτική ανάλυση], 2021, σ. 13.

¹⁸ Για μια επιλογή υποθέσεων, βλ. Δίκτυο κατά της γενοκτονίας, Prosecution of sanctions (restrictive measures) violations in national jurisdictions: a comparative analysis, [Διώξεις παραβιάσεων των κυρώσεων (περιοριστικών μέτρων) στις εθνικές έννομες τάξεις: συγκριτική ανάλυση], 2021, σ. 14.

¹⁹ Ευρωπαϊκή, EU-wide operation targeting criminal assets in relation to the Russian invasion of Ukraine (Επιχείρηση σε επίπεδο ΕΕ με στόχο περιουσιακά στοιχεία εγκληματικής προέλευσης που σχετίζονται με τη ρωσική εισβολή στην Ουκρανία), διατίθεται στη διεύθυνση: <https://www.europol.europa.eu/media-press/newsroom/news/eu-wide-operation-targeting-criminal-assets-in-relation-to-russian-invasion-of-ukraine>.

περιοριστικών μέτρων της Ένωσης, από τις διοικητικές αρχές στις αρχές επιβολής του νόμου. Η απουσία τέτοιων παραπομπών καταδεικνύει την έλλειψη επιχειρησιακής συνεργασίας στο εσωτερικό των εθνικών αλυσίδων επιβολής του νόμου.

4) Αρνητικές συνέπειες της υφιστάμενης κατάστασης

Απουσία αρχών επιβολής του νόμου και δικαστικών αρχών που να διαθέτουν κατάλληλα και αποτελεσματικά εργαλεία και πόρους για την πρόληψη, τον εντοπισμό, τη διερεύνηση και τη δίωξη της παραβίασης περιοριστικών μέτρων της Ένωσης, τα κατονομαζόμενα φυσικά και νομικά πρόσωπα των οποίων τα περιουσιακά στοιχεία έχουν δεσμευτεί ενδέχεται να εξακολουθούν στην πράξη να μπορούν να έχουν πρόσβαση στα περιουσιακά τους στοιχεία και να υποστηρίζουν καθεστώτα που αποτελούν στόχο περιοριστικών μέτρων της Ένωσης, με αποτέλεσμα να υπονομεύεται η επίτευξη των στόχων των εν λόγω περιοριστικών μέτρων.

Επιπλέον, τα κράτη μέλη εφαρμόζουν πολύ διαφορετικούς ορισμούς και διαφορετικές κυρώσεις για την παραβίαση των περιοριστικών μέτρων της Ένωσης βάσει του διοικητικού και/ή ποινικού τους δικαίου. Το στοιχείο αυτό δείχνει ότι η ίδια παραβίαση μπορεί να τιμωρείται με διαφορετικές κυρώσεις και διαφορετικά επίπεδα επιβολής. Αυτό αποδυναμώνει την επιβολή των περιοριστικών μέτρων της Ένωσης και υπονομεύει την αξιοπιστία των στόχων της.

Τέλος, σε ορισμένες περιπτώσεις, τα έσοδα από τις δραστηριότητες που διεξάγονται κατά παράβαση των περιοριστικών μέτρων της Ένωσης ενδέχεται επίσης να παρέχουν τη δυνατότητα στις οντότητες και στα φυσικά πρόσωπα που αποτελούν στόχο των εν λόγω περιοριστικών μέτρων να συνεχίσουν να επιδίδονται στη συμπεριφορά για την οποία τους έχουν επιβληθεί περιοριστικά μέτρα.

5) Στόχοι της πρότασης

Στο πλαίσιο αυτό, κατόπιν πρότασης της Ευρωπαϊκής Επιτροπής που υποβλήθηκε στις 25 Μαΐου 2022²⁰, το Συμβούλιο αποφάσισε να χαρακτηρίσει την παραβίαση των περιοριστικών μέτρων της Ένωσης ως τομέα εγκληματικότητας που πληροί τα κριτήρια του άρθρου 83 παράγραφος 1 της ΣΛΕΕ. Αυτό έδωσε στην Επιτροπή τη δυνατότητα να εκδώσει, στο πλαίσιο της συνήθους νομοθετικής διαδικασίας, την παρούσα πρόταση οδηγίας, η οποία έχει στόχο την εναρμόνιση του ορισμών των ποινικών αδικημάτων και των κυρώσεων για την παραβίαση των περιοριστικών μέτρων της Ένωσης.

Στόχοι της παρούσας πρότασης είναι:

- α) η εναρμόνιση των ορισμών των ποινικών αδικημάτων που σχετίζονται με την παραβίαση των περιοριστικών μέτρων της Ένωσης·
- β) η διασφάλιση αποτελεσματικών, αποτρεπτικών και αναλογικών ειδών και επιπέδων κυρώσεων για τα ποινικά αδικήματα που σχετίζονται με την παραβίαση των περιοριστικών μέτρων της Ένωσης·

²⁰ Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Πρόταση απόφασης του Συμβουλίου για την προσθήκη της παραβίασης των περιοριστικών μέτρων της Ένωσης στους τομείς εγκληματικότητας που ορίζονται στο άρθρο 83 παράγραφος 1 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης [COM(2022) 247 της 25.5.2022].

- γ) ενθάρρυνση της διασυνοριακής έρευνας και διώξης· και
- δ) η βελτίωση της λειτουργικής αποτελεσματικότητας των εθνικών αλυσίδων επιβολής με στόχο την προώθηση των ερευνών, των διώξεων και της επιβολής κυρώσεων.

- **Συνέπεια με τις ισχύουσες διατάξεις στον τομέα πολιτικής**

Το άρθρο 2 της ΣΕΕ ορίζει τις κοινές αξίες της ΕΕ: ανθρώπινη αξιοπρέπεια, ελευθερία, δημοκρατία, ισότητα, κράτος δικαίου και σεβασμός των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Η αποτελεσματική επιβολή των περιοριστικών μέτρων, μεταξύ άλλων μέσω μέτρων του ποινικού δικαίου που αποσκοπούν στην αντιμετώπιση της παραβίασης των περιοριστικών μέτρων, στηρίζει την προάσπιση αυτών των κοινών αξιών εντός και εκτός της ΕΕ.

Επιπλέον, η ΕΕ συγκροτεί χώρο ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης, στον οποίο γίνονται σεβαστά τα θεμελιώδη δικαιώματα και τα διαφορετικά νομικά συστήματα και οι παραδόσεις των κρατών μελών. Στόχος της είναι να εξασφαλίζει υψηλό επίπεδο ασφάλειας, μέσω μέτρων που περιλαμβάνουν την πρόληψη και την καταπολέμηση της εγκληματικότητας, του ρατσισμού και της ξενοφοβίας. Βάσει του άρθρου 83 παράγραφος 1 της ΣΛΕΕ, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο μπορούν να «θεσπίζουν ελάχιστους κανόνες για τον ορισμό των ποινικών αδικημάτων και των κυρώσεων στους τομείς της ιδιαιτέρως σοβαρής εγκληματικότητας με διασυνοριακή διάσταση, η οποία απορρέει ιδίως από τη φύση ή τις επιπτώσεις των αδικημάτων αυτών ή λόγω ειδικής ανάγκης να καταπολεμούνται σε κοινή βάση».

Η εναρμόνιση των ορισμών στο ποινικό δίκαιο και των κυρώσεων για την παραβίαση των περιοριστικών μέτρων της Ένωσης συμπληρώνει την πρόταση της Επιτροπής για οδηγία σχετικά με την ανάκτηση και τη δήμευση περιουσιακών στοιχείων, η οποία εφαρμόζει τη στρατηγική για την Ένωση Ασφάλειας²¹ και τη στρατηγική της ΕΕ για την αντιμετώπιση του οργανωμένου εγκλήματος²². Η πρόταση οδηγίας για την ανάκτηση και τη δήμευση περιουσιακών στοιχείων αποσκοπεί στην ενίσχυση των ικανοτήτων των εθνικών αρχών να ανιχνεύουν και να εντοπίζουν, να δεσμεύουν και να διαχειρίζονται περιουσιακά στοιχεία που αποτελούν προϊόντα ή όργανα εγκλήματος. Επιπλέον, προβλέπει ενισχυμένο νομικό πλαίσιο για τη δήμευση, συμπεριλαμβανομένων ειδικών περιπτώσεων στις οποίες δεν είναι δυνατή η καταδίκη για συγκεκριμένο έγκλημα.

Επιπλέον, η πρόταση οδηγίας για την ανάκτηση και τη δήμευση περιουσιακών στοιχείων συμβάλλει στην αποτελεσματική εφαρμογή των περιοριστικών μέτρων, δεδομένου ότι απαιτεί από τα κράτη μέλη να επιτρέπουν την ανίχνευση και τον εντοπισμό περιουσιακών στοιχείων που συνδέονται με παραβιάσεις περιοριστικών μέτρων της Ένωσης, όπως ορίζονται στο εθνικό δίκαιο. Επιπλέον, η πρόταση καθιστά τους αναθεωρημένους κανόνες για την ανάκτηση και τη δήμευση περιουσιακών στοιχείων εφαρμοστέους στο ποινικό αδίκημα της παραβίασης των περιοριστικών μέτρων της Ένωσης.

²¹ Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών σχετικά με τη στρατηγική της ΕΕ για την Ένωση Ασφάλειας [COM(2020) 605 final της 24.7.2020].

²² Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών σχετικά με τη στρατηγική της ΕΕ για την αντιμετώπιση του οργανωμένου εγκλήματος [COM(2021) 170 final της 14.4.2021].

Μετά την έκδοση της παρούσας πρότασης οδηγίας για την εναρμόνιση των ορισμών και των κυρώσεων που σχετίζονται με την παραβίαση των περιοριστικών μέτρων της Ένωσης, οι κανόνες για την ανίχνευση και τον εντοπισμό, τη δέσμευση και τη διαχείριση, καθώς και τα μέτρα δήμευσης, θα εφαρμόζονται σε περιουσιακά στοιχεία που σχετίζονται με την παραβίαση των περιοριστικών μέτρων της Ένωσης. Εντέλει, τα έσοδα από την παραβίαση των περιοριστικών μέτρων της Ένωσης, για παράδειγμα σε περιπτώσεις στις οποίες φυσικά πρόσωπα και εταιρείες θα διέθεταν κεφάλαια σε όσους υπόκεινται σε στοχευμένες οικονομικές κυρώσεις (π.χ. δέσμευση περιουσιακών στοιχείων), θα μπορούσαν να αποτελέσουν αντικείμενο μέτρων δήμευσης. Ταυτόχρονα, τα όργανα που χρησιμοποιούνται για την παραβίαση των περιοριστικών μέτρων θα μπορούσαν επίσης να αποτελέσουν αντικείμενο δήμευσης.

- **Συνέπεια με άλλες πολιτικές της Ένωσης**

Κανονισμοί του Συμβουλίου σχετικά με περιοριστικά μέτρα της Ένωσης

Η θέσπιση ελάχιστων κανόνων σχετικά με τον ορισμό, στο ποινικό δίκαιο, της παραβίασης περιοριστικών μέτρων και σχετικά με τις ποινικές κυρώσεις για αυτήν βάσει του άρθρου 83 παράγραφος 1 της ΣΛΕΕ θα ενισχύσει την επιβολή περιοριστικών μέτρων στα κράτη μέλη, συμπληρώνοντας με τον τρόπο αυτόν τα μέτρα που λαμβάνονται σύμφωνα με το άρθρο 29 της ΣΕΕ και το άρθρο 215 της ΣΛΕΕ. Η διάταξη που περιλαμβάνεται στους κανονισμούς αριθ. 833/2014 και αριθ. 269/2014²³ σχετικά με τις κυρώσεις ενισχύθηκε στο πλαίσιο της έκτης δέσμης περιοριστικών μέτρων που λήφθηκαν ως απάντηση στον επιθετικό πόλεμο της Ρωσίας κατά της Ουκρανίας. Οι τροποποιημένες διατάξεις υποχρεώνουν τα κράτη μέλη να θεσπίσουν κανόνες σχετικά με τις κυρώσεις, συμπεριλαμβανομένων κατάλληλων ποινικών κυρώσεων, που επιβάλλονται σε περίπτωση παράβασης των εν λόγω κανονισμών και να λάβουν όλα τα αναγκαία μέτρα για να εξασφαλίσουν την εφαρμογή τους. Οι κυρώσεις πρέπει να είναι αποτελεσματικές, αναλογικές και αποτρεπτικές. Επιπλέον, τα κράτη μέλη πρέπει να προβλέπουν κατάλληλα μέτρα για τη δήμευση των προϊόντων τέτοιων παραβάσεων.

Στις 21 Ιουλίου 2022 το Συμβούλιο εξέδωσε τον κανονισμό (ΕΕ) 2022/1273 του Συμβουλίου²⁴, ο οποίος τροποποιεί το άρθρο 8 και το άρθρο 9 του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 269/2014 του Συμβουλίου. Ειδικότερα, για να διασφαλιστεί η αποτελεσματική και ομοιόμορφη εφαρμογή αυτού του κανονισμού και λόγω των ολοένα πολυπλοκότερων μεθόδων καταστρατήγησης των περιοριστικών μέτρων, οι οποίες παρεμποδίζουν την εν λόγω εφαρμογή, ο κανονισμός υποχρεώνει κατονομαζόμενα πρόσωπα και οντότητες που διαθέτουν περιουσιακά στοιχεία εντός της δικαιοδοσίας κράτους μέλους να αναφέρουν τα στοιχεία αυτά

²³ Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 833/2014 του Συμβουλίου, της 31ης Ιουλίου 2014, σχετικά με περιοριστικά μέτρα λόγω ενεργειών της Ρωσίας που αποσταθεροποιούν την κατάσταση στην Ουκρανία (ΕΕ L 229 της 31.7.2014, σ. 1), η ενοποιημένη έκδοση είναι διαθέσιμη στον σύνδεσμο: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=CELEX%3A02014R0833-20220604>. Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 269/2014 του Συμβουλίου, της 17ης Μαρτίου 2014, σχετικά με περιοριστικά μέτρα για ενέργειες που υπονομεύουν ή απειλούν την εδαφική ακεραιότητα, την κυριαρχία και την ανεξαρτησία της Ουκρανίας (ΕΕ L 78 της 17.3.2014, σ. 6), η ενοποιημένη έκδοση είναι διαθέσιμη στον σύνδεσμο: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=CELEX%3A02014R0833-20220604>.

²⁴ Κανονισμός (ΕΕ) 2022/1273 του Συμβουλίου, της 21ης Ιουλίου 2022, για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 269/2014 σχετικά με περιοριστικά μέτρα για ενέργειες που υπονομεύουν ή απειλούν την εδαφική ακεραιότητα, την κυριαρχία και την ανεξαρτησία της Ουκρανίας, ST/11451/2022/INIT (ΕΕ L 194 της 21.7.2022, σ. 1).

και να συνεργάζονται με την αρμόδια αρχή κατά τον έλεγχο αυτής της αναφοράς (άρθρο 9)²⁵. Η μη τήρηση αυτής της υποχρέωσης συνιστά καταστρατήγηση²⁶. Ο κανονισμός (ΕΕ) 2022/1273 ενισχύει επίσης τη διάταξη σχετικά με τις υποχρεώσεις υποβολής στοιχείων των οικονομικών φορέων της Ένωσης, με σκοπό την αποτροπή των παραβάσεων και της καταστρατήγησης της δέσμευσης περιουσιακών στοιχείων (άρθρο 8)²⁷.

Ωστόσο, το άρθρο 29 της ΣΕΕ και το άρθρο 215 της ΣΛΕΕ δεν αποτελούν την κατάλληλη νομική βάση για την εναρμόνιση των ορισμών στο ποινικό δίκαιο, καθώς και των ειδών και των επιπέδων των ποινικών κυρώσεων.

Ανακοίνωση της Επιτροπής του 2021 σχετικά με το ευρωπαϊκό οικονομικό και χρηματοπιστωτικό σύστημα

Επιπλέον, η Επιτροπή, στην ανακοίνωσή της του 2021 με τίτλο «Το ευρωπαϊκό οικονομικό και χρηματοπιστωτικό σύστημα: προώθηση του ανοικτού χαρακτήρα, της ισχύος και της ανθεκτικότητας»²⁸, επισημαίνει ότι η εφαρμογή των περιοριστικών μέτρων της ΕΕ δεν είναι απολύτως ομοιόμορφη σε ολόκληρη την ΕΕ, όπως όφειλε να είναι. Έτσι δημιουργούνται στρεβλώσεις στην ενιαία αγορά, καθώς οι εταιρείες της ΕΕ, συμπεριλαμβανομένων των θυγατρικών ξένων εταιρειών στην ΕΕ, μπορούν να βρίσκουν μέσα για να παρακάμπτουν τα περιοριστικά μέτρα. Επίσης, δημιουργείται αβεβαιότητα μεταξύ των φορέων. Η ασυνεπής επιβολή υπονομεύει την αποτελεσματικότητα των περιοριστικών μέτρων της Ένωσης και την ικανότητα της Ένωσης να εκφράζεται ομόφωνα. Μεταξύ άλλων πρωτοβουλιών, η στρατηγική απαιτεί περαιτέρω εργασίες συντονισμού μεταξύ της Επιτροπής και των κρατών μελών, ώστε να διασφαλιστεί ότι οι εθνικές κυρώσεις για παραβιάσεις των περιοριστικών μέτρων της Ένωσης είναι αποτελεσματικές, αναλογικές και αποτρεπτικές.

Μέσο Τεχνικής Υποστήριξης

²⁵ Άρθρο 9 παράγραφοι 1 έως 3 του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 269/2014, όπως τροποποιήθηκε: «1. Απαγορεύεται η συμμετοχή, εν γνώσει και εκ προθέσεως, σε δραστηριότητες με αντικείμενο ή αποτέλεσμα την καταστρατήγηση των μέτρων που αναφέρονται στο άρθρο 2. 2. Τα φυσικά ή νομικά πρόσωπα, οι οντότητες ή φορείς που περιλαμβάνονται στο παράρτημα Ι: α) αναφέρουν, πριν από την 1η Σεπτεμβρίου 2022 ή εντός 6 εβδομάδων από την ημερομηνία καταχώρισής τους στο παράρτημα Ι, ανάλογα με το ποια ημερομηνία είναι μεταγενέστερη, κεφάλαια ή οικονομικούς πόρους εντός της δικαιοδοσίας κράτους μέλους που βρίσκονται στην ιδιοκτησία, στην κατοχή ή υπό τον έλεγχό τους, στην αρμόδια αρχή του κράτους μέλους στο οποίο βρίσκονται τα εν λόγω κεφάλαια ή οι οικονομικοί πόροι, και β) συνεργάζονται με την αρμόδια αρχή σε κάθε έλεγχο των εν λόγω πληροφοριών. 3. Η μη συμμόρφωση με την παράγραφο 2 θεωρείται συμμετοχή, όπως αναφέρεται στην παράγραφο 1, σε δραστηριότητες με αντικείμενο ή αποτέλεσμα την καταστρατήγηση των μέτρων του άρθρου 2.».

²⁶ Ο.π.

²⁷ Άρθρο 8 παράγραφος 1 του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 269/2014, όπως τροποποιήθηκε: «1. Κατά παρέκκλιση από τους εφαρμοστέους κανόνες σχετικά με την υποβολή στοιχείων, την εμπιστευτικότητα και το επαγγελματικό απόρρητο, τα φυσικά και νομικά πρόσωπα, οι οντότητες και οι φορείς: α) παρέχουν αμέσως όλες τις πληροφορίες που μπορεί να διευκολύνουν τη συμμόρφωση προς τον παρόντα κανονισμό, όπως πληροφορίες σχετικά με δεσμευμένους λογαριασμούς και ποσά σύμφωνα με το άρθρο 2 ή πληροφορίες που κατέχουν σχετικά με κεφάλαια και οικονομικούς πόρους σε ενωσιακό έδαφος που βρίσκονται στην ιδιοκτησία, στην κατοχή ή υπό τον έλεγχο φυσικών ή νομικών προσώπων, οντοτήτων ή φορέων που έχουν καταχωριστεί στο παράρτημα Ι και τα οποία δεν έχουν αντιμετωπιστεί ως δεσμευμένα από τα φυσικά και νομικά πρόσωπα, τις οντότητες και τους φορείς που υποχρεούνται να τα δεσμεύσουν, στην αρμόδια αρχή του κράτους μέλους στο οποίο κατοικούν ή βρίσκονται, και τις διαβιβάζουν, απευθείας ή μέσω του κράτους μέλους, στην Επιτροπή· και β) συνεργάζονται με την αρμόδια αρχή σε κάθε έλεγχο των εν λόγω πληροφοριών.

²⁸ COM(2021) 32 final της 19.1.2021.

Τέλος, στο πλαίσιο του Μέσου Τεχνικής Υποστήριξης²⁹, η Επιτροπή στηρίζει τα κράτη μέλη στην παροχή ανάπτυξης ικανοτήτων και τεχνικών συμβουλών σχετικά με την εφαρμογή των περιοριστικών μέτρων.

2. ΝΟΜΙΚΗ ΒΑΣΗ, ΕΠΙΚΟΥΡΙΚΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΑΝΑΛΟΓΙΚΟΤΗΤΑ

• Νομική βάση

Σύμφωνα με το άρθρο 83 παράγραφος 1 της ΣΛΕΕ, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο, αποφασίζοντας σύμφωνα με τη συνήθη νομοθετική διαδικασία μέσω οδηγιών, μπορούν να θεσπίζουν ελάχιστους κανόνες για τον ορισμό των ποινικών αδικημάτων και των κυρώσεων στους τομείς της ιδιαιτέρως σοβαρής εγκληματικότητας με διασυνοριακή διάσταση, η οποία απορρέει ιδίως από τη φύση ή τις επιπτώσεις των αδικημάτων αυτών ή λόγω ειδικής ανάγκης να καταπολεμούνται σε κοινή βάση.

Οι εν λόγω τομείς εγκληματικότητας είναι οι εξής: τρομοκρατία, εμπορία ανθρώπων και γενετήσια εκμετάλλευση γυναικών και παιδιών, παράνομη εμπορία ναρκωτικών, παράνομη εμπορία όπλων, ξέπλυμα χρήματος, διαφθορά, παραχάραξη μέσων πληρωμής, εγκληματικότητα στον χώρο της πληροφορικής, και οργανωμένο έγκλημα. Ανάλογα με την εξέλιξη της εγκληματικότητας, το Συμβούλιο μπορεί να εκδίδει αποφάσεις που προσδιορίζουν και άλλους τομείς εγκληματικότητας, οι οποίοι πληρούν τα κριτήρια της εν λόγω παραγράφου. Για τον σκοπό αυτόν, αποφασίζει ομόφωνα μετά την έγκριση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου.

Μετά την έκδοση της απόφασης 2022/2332³⁰ του Συμβουλίου, οι τομείς εγκληματικότητας που παρατίθενται στο άρθρο 83 παράγραφος 1 της ΣΛΕΕ περιλαμβάνουν πλέον και την παραβίαση των περιοριστικών μέτρων της Ένωσης. Με τον τρόπο αυτόν παρασχέθηκε στην Επιτροπή η δυνατότητα να υποβάλει την παρούσα πρόταση οδηγίας.

• Επικουρικότητα (σε περίπτωση μη αποκλειστικής αρμοδιότητας)

Οι στόχοι της παρούσας οδηγίας είναι η εξασφάλιση κοινών ορισμών των αδικημάτων που σχετίζονται με την παραβίαση των περιοριστικών μέτρων της Ένωσης και η διαθεσιμότητα αποτελεσματικών, αποτρεπτικών και αναλογικών ποινικών κυρώσεων για σοβαρά αδικήματα που σχετίζονται με την παραβίαση των περιοριστικών μέτρων της Ένωσης. Όπως αναλύεται λεπτομερέστερα στις παραγράφους που ακολουθούν, οι στόχοι αυτοί δεν μπορούν να επιτευχθούν επαρκώς από τα κράτη μέλη. Αντιθέτως, μπορούν να επιτευχθούν καλύτερα σε επίπεδο ΕΕ, λόγω της κλίμακας και των επιπτώσεων της επίμαχης συμπεριφοράς, η οποία έχει εγγενή διασυνοριακό χαρακτήρα και ενδέχεται να υπονομεύει την επίτευξη των στόχων της ΕΕ για τη διασφάλιση της διεθνούς ειρήνης και ασφάλειας και την προάσπιση των κοινών αξιών της ΕΕ. Επομένως, η ΕΕ μπορεί να θεσπίσει τα αναγκαία μέτρα σύμφωνα με την αρχή της επικουρικότητας που διατυπώνεται στο άρθρο 5 της ΣΕΕ.

²⁹ Commission Implementing Decision of 9.3.2022 on the financing of the Technical Support Instrument and adoption of the work programme for 2022 [C(2022) 1379 final της 9.3.2022].

³⁰ Απόφαση (ΕΕ) 2022/2332 του Συμβουλίου της 28ης Νοεμβρίου 2022 για τον προσδιορισμό της παραβίασης των περιοριστικών μέτρων της Ένωσης ως τομέα εγκληματικότητας που πληροί τα κριτήρια που ορίζονται στο άρθρο 83 παράγραφος 1 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ST/10287/2022/REV/1 (ΕΕ L 308 της 29.11.2022, σ. 18–21).

Η παραβίαση των περιοριστικών μέτρων της Ένωσης αποτελεί ιδιαίτερα σοβαρό τομέα εγκληματικότητας, δεδομένου ότι μπορεί να διαιωνίσει απειλές για τη διεθνή ειρήνη και ασφάλεια, να υπονομεύσει την εδραίωση και τη στήριξη της δημοκρατίας, του κράτους δικαίου και των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και να προκαλέσει σημαντικές οικονομικές, κοινωνικές και περιβαλλοντικές ζημίες. Λόγω των παραβιάσεων αυτών, τα φυσικά πρόσωπα και οι οντότητες των οποίων τα περιουσιακά στοιχεία έχουν δεσμευτεί ή των οποίων οι δραστηριότητες υπόκεινται σε περιορισμούς εξακολουθούν να μπορούν να έχουν πρόσβαση στα περιουσιακά τους στοιχεία, με αποτέλεσμα να υπονομεύεται η επίτευξη των στόχων των εν λόγω περιοριστικών μέτρων. Ομοίως, τα χρήματα που προέρχονται από την εκμετάλλευση αγαθών και φυσικών πόρων που αποτελούν αντικείμενο εμπορίας κατά παράβαση των περιοριστικών μέτρων της Ένωσης μπορούν επίσης να επιτρέπουν στα καθεστώτα που αποτελούν στόχο των εν λόγω περιοριστικών μέτρων να έχουν συνεχή πρόσβαση στα αναγκαία μέσα (π.χ. να αγοράζουν όπλα) με τα οποία διατηρούν τις καταπιεστικές πρακτικές τους και συνεχίζουν να διαπράττουν σοβαρά εγκλήματα. Η παραβίαση περιοριστικών μέτρων της Ένωσης σχετικά με το εμπόριο μπορεί επίσης να συμβάλλει στην παράνομη εκμετάλλευση φυσικών πόρων στη δικαιοδοσία την οποία αφορούν τα εν λόγω περιοριστικά μέτρα.

Επιπλέον, το γεγονός ότι τα κράτη μέλη, στο πλαίσιο του διοικητικού και/ή ποινικού τους δικαίου, έχουν πολύ διαφορετικούς ορισμούς και κυρώσεις για την παραβίαση των περιοριστικών μέτρων της Ένωσης συνεπάγεται ότι η ίδια παράβαση ενδέχεται να τιμωρείται με διαφορετικές κυρώσεις και να αντιμετωπίζει διαφορετικά επίπεδα επιβολής. Οι διαφορές αυτές αποτελούν εμπόδιο στη συνεπή εφαρμογή της πολιτικής της Ένωσης σχετικά με τα περιοριστικά μέτρα. Μπορεί ακόμη και να οδηγήσουν σε άγρα αρμόδιου δικαστηρίου από τους παραβάτες και, τελικά, στην (οιονεί) ατιμωρησία τους, στην περίπτωση που οι παραβάτες επιλέξουν να διεξάγουν τις δραστηριότητές τους στα κράτη μέλη που προβλέπουν λιγότερο αυστηρές κυρώσεις ή έχουν επιδείξει στο παρελθόν επιείκεια κατά τη δίωξη παραβιάσεων των περιοριστικών μέτρων της Ένωσης. Αυτό υπονομεύει την αποτελεσματικότητα των περιοριστικών μέτρων και την επιβολή τους σε επίπεδο Ένωσης. Η κατάσταση αυτή ενέχει τον κίνδυνο να υπονομευθεί η επίτευξη των στόχων της ΕΕ για τη διαφύλαξη της διεθνούς ειρήνης και ασφάλειας και την προάσπιση των κοινών αξιών της ΕΕ. Ως εκ τούτου, υπάρχει ιδιαίτερη ανάγκη για κοινή δράση σε επίπεδο ΕΕ, μέσω του ποινικού δικαίου, για την αντιμετώπιση της παραβίασης των περιοριστικών μέτρων της Ένωσης.

Επιπλέον, οι παραβιάσεις των περιοριστικών μέτρων της Ένωσης έχουν σαφή και ενίοτε ακόμη και εγγενή διασυνοριακή διάσταση. Όχι μόνο διαπράττονται συνήθως από φυσικά πρόσωπα και νομικές οντότητες που δραστηριοποιούνται σε παγκόσμια κλίμακα αλλά, σε ορισμένες περιπτώσεις, τα περιοριστικά μέτρα της Ένωσης, όπως οι περιορισμοί στις τραπεζικές υπηρεσίες, απαγορεύουν τις διασυνοριακές συναλλαγές. Ως εκ τούτου, εξ ορισμού, η παραβίασή τους αποτελεί συμπεριφορά με διασυνοριακή διάσταση η οποία απαιτεί κοινή διασυνοριακή αντιμετώπιση σε επίπεδο ΕΕ.

Τέλος, η εναρμόνιση θα αυξήσει επίσης το αποτρεπτικό αποτέλεσμα των κυρώσεων για την παραβίαση των περιοριστικών μέτρων της Ένωσης.

- **Αναλογικότητα**

Σύμφωνα με την αρχή της αναλογικότητας, όπως διατυπώνεται στο άρθρο 5 της ΣΕΕ, η παρούσα οδηγία δεν υπερβαίνει τα αναγκαία για την επίτευξη του στόχου της. Η εναρμόνιση των ορισμών των ποινικών αδικημάτων και των ειδών και των επιπέδων των ποινικών κυρώσεων περιορίζεται σε ό,τι είναι αναγκαίο για την αποτελεσματική αντιμετώπιση της

παραβίασης των περιοριστικών μέτρων της Ένωσης στα κράτη μέλη. Μέτρα σχετικά με τη χρήση των ερευνητικών μέσων και την ανταλλαγή πληροφοριών περιλαμβάνονται μόνο στον βαθμό που αυτό είναι απαραίτητο για την αποτελεσματική λειτουργία του προτεινόμενου πλαισίου ποινικού δικαίου.

- **Επιλογή της νομικής πράξης**

Σύμφωνα με το άρθρο 83 παράγραφος 1 της ΣΛΕΕ, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο, αποφασίζοντας σύμφωνα με τη συνήθη νομοθετική διαδικασία μέσω οδηγιών, μπορούν να θεσπίζουν ελάχιστους κανόνες για τον ορισμό των ποινικών αδικημάτων και των κυρώσεων στους τομείς της ιδιαιτέρως σοβαρής εγκληματικότητας με διασυνοριακή διάσταση, η οποία απορρέει ιδίως από τη φύση ή τις επιπτώσεις των αδικημάτων αυτών ή λόγω ειδικής ανάγκης να καταπολεμούνται σε κοινή βάση.

3. ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΤΩΝ ΕΚ ΤΩΝ ΥΣΤΕΡΩΝ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΕΩΝ, ΤΩΝ ΔΙΑΒΟΥΛΕΥΣΕΩΝ ΜΕ ΤΑ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΜΕΝΑ ΜΕΡΗ ΚΑΙ ΤΩΝ ΕΚΤΙΜΗΣΕΩΝ ΕΠΙΠΤΩΣΕΩΝ

- **Διαβουλεύσεις με τα ενδιαφερόμενα μέρη**

Πραγματοποιήθηκαν στοχευμένες διαβουλεύσεις με τα κράτη μέλη στο πλαίσιο της ομάδας «Δικαστική συνεργασία επί ποινικών θεμάτων» (COPEN) (8 Σεπτεμβρίου 2022), της Ευρωπόλ (5 Σεπτεμβρίου) και της Eurojust (13 Σεπτεμβρίου). Η ΓΔ JUST διοργάνωσε επίσης διεξοδική συζήτηση με μέλη της ομάδας εμπειρογνομόνων της για την εγκληματολογική πολιτική της ΕΕ (16 Σεπτεμβρίου). Οι διαβουλεύσεις αυτές βασίστηκαν σε ειδικό ερωτηματολόγιο της Επιτροπής, στο οποίο τέθηκαν ερωτήματα σχετικά με τα αδικήματα, τις κυρώσεις, τους κανόνες δικαιοδοσίας και τις διατάξεις για τη διασυνοριακή συνεργασία που θα πρέπει να συμπεριληφθούν στη μελλοντική οδηγία.

- **Συλλογή και χρήση εμπειρογνωσίας**

Μετά τη στρατιωτική επίθεση της Ρωσίας κατά της Ουκρανίας, η Επιτροπή συγκρότησε στις αρχές Μαρτίου 2022 την ειδική ομάδα «Δέσμευση και κατάσχεση». Στόχος της είναι να διασφαλίσει τον συντονισμό μεταξύ των κρατών μελών κατά την επιβολή των περιοριστικών μέτρων της Ένωσης όσον αφορά φυσικά πρόσωπα και εταιρείες της Ρωσίας και της Λευκορωσίας που έχουν καταχωριστεί σε κατάλογο και να διερευνήσει την αλληλεπίδραση μεταξύ των περιοριστικών μέτρων της Ένωσης και μέτρων ποινικού δικαίου. Αυτές οι ανταλλαγές απόψεων περιλάμβαναν συναντήσεις με τις εθνικές αρμόδιες αρχές για την εφαρμογή των κυρώσεων, την Ευρωπόλ, την Eurojust και το δίκτυο κατά της γενοκτονίας³¹, η γραμματεία του οποίου φιλοξενείται από την Eurojust.

Μια ειδική υποομάδα της ειδικής ομάδας «Δέσμευση και κατάσχεση» ασχολείται συγκεκριμένα με την ενίσχυση της εφαρμογής των περιοριστικών μέτρων της Ένωσης. Ειδικότερα, εξετάζει ζητήματα που θέτουν οι εθνικές αρχές και διερευνά πιθανούς τρόπους για τον προορατικό εντοπισμό περιουσιακών στοιχείων. Στην εν λόγω υποομάδα συμμετέχουν οι εθνικές αρμόδιες αρχές των κρατών μελών. Κατά την ανταλλαγή απόψεων στο πλαίσιο της εν λόγω υποομάδας, αναφέρθηκαν επανειλημμένα οι δυσκολίες που ενέχει η

³¹ Eurojust, Δίκτυο κατά της γενοκτονίας, βλ. <https://www.eurojust.europa.eu/judicial-cooperation/practitioner-networks/genocide-network?msclid=de6a1668cf6011eca5681e93e0033be2>.

εξασφάλιση της λογοδοσίας φυσικών και νομικών προσώπων που εμπλέκονται στην παραβίαση περιοριστικών μέτρων της Ένωσης. Οι συμμετέχοντες στην ανταλλαγή αυτή τάχθηκαν επίσης υπέρ μιας κοινής προσέγγισης ποινικού δικαίου όσον αφορά την παραβίαση των περιοριστικών μέτρων της Ένωσης.

Στοιχεία που αποδεικνύουν την ανάγκη για μια τέτοια κοινή προσέγγιση παρέχονται συγκεκριμένα σε έκθεση που εκπονήθηκε από το δίκτυο κατά της γενοκτονίας και δημοσιεύτηκε τον Δεκέμβριο του 2021³². Στην εν λόγω έκθεση τονίζεται η ανάγκη ποινικοποίησης της παραβίασης των περιοριστικών μέτρων της Ένωσης, προκειμένου να διασφαλιστεί ότι τα φυσικά ή νομικά πρόσωπα που ευθύνονται για τέτοιες παραβιάσεις θα λογοδοτούν³³. Επιπλέον, συνάγεται το συμπέρασμα ότι «η δίωξη των παραβιάσεων των κυρώσεων μπορεί να προσφέρει ένα δίκτυο ασφαλείας για την αποφυγή της ατιμωρησίας», ιδίως στο πλαίσιο βασικών διεθνών εγκλημάτων³⁴.

Επιπλέον, οι συζητήσεις στο πλαίσιο της ειδικής ομάδας «Δέσμευση και κατάσχεση» σχετικά με την ανταλλαγή βέλτιστων πρακτικών όσον αφορά τόσο τις ποινικές έρευνες όσο και τη δήμευση κατέδειξαν τη σημασία της υιοθέτησης προορατικής προσέγγισης και του συντονισμού μεταξύ των αρχών που είναι αρμόδιες για την εφαρμογή των περιοριστικών μέτρων της Ένωσης. Οι μονάδες χρηματοοικονομικών πληροφοριών, οι αρχές επιβολής του νόμου και οι τελωνειακές αρχές, μαζί με διεθνείς εταίρους, την κοινωνία των πολιτών και ερευνητές δημοσιογράφους, θα πρέπει να συνεργάζονται και να ανταλλάσσουν πληροφορίες προκειμένου να εξασφαλίζεται πρόσβαση στα στοιχεία που θα επιτρέψουν στις αρχές επιβολής του νόμου να ξεκινήσουν έρευνα.

Η Επιτροπή ζήτησε επίσης τη γνώμη της ομάδας εμπειρογνομόνων της για την εγκληματολογική πολιτική της ΕΕ³⁵, στις 13 Μαΐου και στις 16 Σεπτεμβρίου 2022. Η ομάδα εξέφρασε γενικά την ικανοποίησή της για την ιδέα της εναρμόνισης των ορισμών και των κυρώσεων σε επίπεδο ΕΕ και παρείχε συγκεκριμένες πληροφορίες όσον αφορά τα αδικήματα, τις κυρώσεις, τους κανόνες δικαιοδοσίας και τη διασυνοριακή συνεργασία.

• Εκτίμηση επιπτώσεων

Η παρούσα πρόταση οδηγίας έχει στόχο την εναρμόνιση του ορισμού των ποινικών αδικημάτων και των κυρώσεων στον τομέα της παραβίασης των περιοριστικών μέτρων της Ένωσης. Έπεται της έκδοσης της απόφασης (ΕΕ) 2022/2332 του Συμβουλίου για τον προσδιορισμό της παραβίασης των περιοριστικών μέτρων της Ένωσης ως τομέα εγκληματικότητας που πληροί τα κριτήρια που ορίζονται στο άρθρο 83 παράγραφος 1 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης³⁶.

³² Δίκτυο κατά της γενοκτονίας, Expert report on Prosecution of sanctions (restrictive measures) violations in national jurisdictions: a comparative analysis [Έκθεση εμπειρογνομόνων σχετικά με τις δίωξεις παραβιάσεων των κυρώσεων (περιοριστικών μέτρων) στις εθνικές δικαιοδοσίες: συγκριτική ανάλυση], 2021.

³³ Ο.π., σ. 4.

³⁴ Ο.π., σ. 26.

³⁵ Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Ομάδα εμπειρογνομόνων για την εγκληματολογική πολιτική της ΕΕ, <https://ec.europa.eu/transparency/expert-groups-register/screen/expert-groups/consult?do=groupDetail.groupDetail&groupID=2760&msclid=56005123cfaf11ec8de3edb643537b59>.

³⁶ Βλ. ανωτέρω αριθ. 30.

Η πρόταση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για απόφαση του Συμβουλίου, που υποβλήθηκε στις 25 Μαΐου³⁷, συνοδευόταν από ανακοίνωση με τίτλο *Προς τη θέσπιση οδηγίας σχετικά με ποινικές κυρώσεις για την παράβαση των περιοριστικών μέτρων της Ένωσης*³⁸. Λόγω της επείγουσας ανάγκης να καταστούν υπόλογα τα φυσικά και νομικά πρόσωπα που εμπλέκονται στην παραβίαση των περιοριστικών μέτρων της Ένωσης, στο παράρτημα της εν λόγω ανακοίνωσης περιγράφονται ήδη τα κύρια στοιχεία που θα μπορούσε να περιέχει μια μελλοντική οδηγία σχετικά με τις ποινικές κυρώσεις για την παραβίαση των περιοριστικών μέτρων της Ένωσης.

Η απόφαση (ΕΕ) 2022/2332 του Συμβουλίου για τον προσδιορισμό της παραβίασης των περιοριστικών μέτρων της Ένωσης ως τομέα εγκληματικότητας που πληροί τα κριτήρια που ορίζονται στο άρθρο 83 παράγραφος 1 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης υπογραμμίζει επίσης την επείγουσα ανάγκη για έκδοση παράγωγου δικαίου³⁹.

Υπό τις συνθήκες αυτές, δεν διενεργήθηκε εκτίμηση επιπτώσεων.

• Θεμελιώδη δικαιώματα

Η παρούσα οδηγία σέβεται τα θεμελιώδη δικαιώματα και τηρεί τις αρχές που ορίζονται στον Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης (Χάρτης)⁴⁰. Η οδηγία διασφαλίζει, ιδίως, τη συμμόρφωση με τις ακόλουθες διατάξεις του Χάρτη: το δικαίωμα στην ελευθερία και την ασφάλεια (άρθρο 6)· το δικαίωμα στην προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα (άρθρο 8)· την επιχειρηματική ελευθερία (άρθρο 16)· το δικαίωμα ιδιοκτησίας (άρθρο 17)· το δικαίωμα πραγματικής προσφυγής και αμερόληπτου δικαστηρίου (άρθρο 47)· το τεκμήριο αθωότητας και τα δικαιώματα της υπεράσπισης (άρθρο 48)· αρχές της νομιμότητας και της αναλογικότητας αξιόποινων πράξεων και ποινών (άρθρο 49)· και το δικαίωμα του προσώπου να μη δικάζεται ή να μην τιμωρείται ποινικά δύο φορές για την ίδια αξιόποινή πράξη (άρθρο 50).

Η παρούσα οδηγία θα πρέπει να μεταφερθεί στο εθνικό δίκαιο με σεβασμό προς τα θεμελιώδη δικαιώματα. Ειδικότερα, τα κράτη μέλη θα πρέπει να διασφαλίσουν ότι η επιβολή ποινικών και διοικητικών κυρώσεων τηρεί τις αρχές του Χάρτη, συμπεριλαμβανομένων της αρχής της μη αυτοενοχοποίησης, του δικαιώματος της σιωπής και της απαγόρευσης ένα πρόσωπο να δικάζεται ή να τιμωρείται ποινικά δύο φορές για την ίδια αξιόποινή πράξη. Τα κράτη μέλη θα πρέπει επίσης να διασφαλίσουν την τήρηση των δικονομικών δικαιωμάτων των υπόπτων ή των κατηγορουμένων στο πλαίσιο ποινικών διαδικασιών. Στο πλαίσιο αυτό, οι υποχρεώσεις βάσει της παρούσας οδηγίας δεν θίγουν τις υποχρεώσεις των κρατών μελών βάσει του δικαίου της ΕΕ σχετικά με τα δικονομικά δικαιώματα στο πλαίσιο ποινικών

³⁷ Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Πρόταση απόφασης του Συμβουλίου για την προσθήκη της παραβίασης των περιοριστικών μέτρων της Ένωσης στους τομείς εγκληματικότητας που ορίζονται στο άρθρο 83 παράγραφος 1 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης [COM(2022) 247 της 25.5.2022].

³⁸ Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο «Προς τη θέσπιση οδηγίας σχετικά με ποινικές κυρώσεις για την παράβαση των περιοριστικών μέτρων της Ένωσης» [COM(2022) 249 της 25.5.2022].

³⁹ Βλ. ανωτέρω αριθ. 30, αιτιολογική σκέψη 24: «Προκειμένου να καταστεί δυνατή, επειγόντως, η έκδοση παράγωγου δικαίου που θα καθορίζει ελάχιστους κανόνες σχετικά με τον ορισμό του εγκλήματος της παραβίασης των περιοριστικών μέτρων της Ένωσης και τις κυρώσεις για το έγκλημα αυτό, η παρούσα απόφαση θα πρέπει να αρχίσει να ισχύει, λόγω έκτακτης ανάγκης, την επομένη της δημοσίευσής της στην *Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης*».

⁴⁰ Χάρτης των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ C 326 της 26.10.2012, σ. 391).

διαδικασιών. Τέλος, η παρούσα οδηγία θα πρέπει να μεταφερθεί στο εθνικό δίκαιο με την επιφύλαξη των εφαρμοστέων κανόνων για την υποβολή εκθέσεων, την εμπιστευτικότητα και το επαγγελματικό απόρρητο.

4. ΔΗΜΟΣΙΟΝΟΜΙΚΕΣ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ

Η παρούσα πρόταση έχει αμελητέες δημοσιονομικές επιπτώσεις για τα κράτη μέλη και την Επιτροπή. Συγκεκριμένες πληροφορίες σχετικά με τις δημοσιονομικές επιπτώσεις για την Επιτροπή παρέχονται στο νομοθετικό δημοσιονομικό δελτίο που επισυνάπτεται στην παρούσα νομοθετική δέσμη.

Όπως προβλέπεται στο άρθρο 19 παράγραφοι 1 και 4 της παρούσας πρότασης, η Επιτροπή θα πρέπει να αναλάβει ορισμένες υποχρεώσεις υποβολής εκθέσεων. Δύο έτη μετά το τέλος της περιόδου μεταφοράς, η Επιτροπή θα πρέπει να συντάξει έκθεση σχετικά με τον τρόπο με τον οποίο τα κράτη μέλη μετέφεραν την οδηγία στο εθνικό τους δίκαιο. Πέντε έτη μετά το τέλος της περιόδου μεταφοράς, η Επιτροπή πρέπει να εκπονήσει μελέτη σχετικά με την αποτελεσματικότητα της οδηγίας για να αξιολογήσει την προστιθέμενη αξία της. Η μελέτη θα εκπονηθεί μόνο μετά τη λήξη του τρέχοντος πολυετούς δημοσιονομικού πλαισίου.

Η πρώτη έκθεση αφορά τη μεταφορά της οδηγίας στο εθνικό δίκαιο από τα κράτη μέλη. Η δεύτερη έκθεση που οφείλει να εκπονήσει η Επιτροπή αποτελεί μελέτη που θα αξιολογεί την αποτελεσματικότητα της οδηγίας, σε σχέση με μια συγκεκριμένη σειρά δεικτών.

Επιπλέον, στο νομοθετικό δημοσιονομικό δελτίο αναφέρονται λεπτομερώς οι δαπάνες για τη συλλογή και ανάλυση στατιστικών στοιχείων σχετικά με τα ποινικά αδικήματα που αναφέρονται στα άρθρα 3, 4 και 5. Τα κράτη μέλη πρέπει να υποβάλλουν τα εν λόγω στατιστικά στοιχεία στην Επιτροπή σε ετήσια βάση, σύμφωνα με το άρθρο 19 παράγραφοι 2 και 3 της παρούσας πρότασης.

Πέραν του κόστους για την Επιτροπή, η πρόταση θα έχει επίσης περιορισμένες δημοσιονομικές επιπτώσεις για τα κράτη μέλη. Οι εν λόγω δημοσιονομικές επιπτώσεις μπορούν να χωριστούν σε τρία μέρη.

- 1) Όπως προβλέπεται στο άρθρο 15 της παρούσας πρότασης, τα κράτη μέλη θα πρέπει να εξασφαλίσουν τη διάθεση αποτελεσματικών ερευνητικών μέσων για τη διερεύνηση αδικημάτων που σχετίζονται με την παραβίαση των περιοριστικών μέτρων της Ένωσης.
- 2) Σύμφωνα με το άρθρο 13 της παρούσας πρότασης, τα κράτη μέλη θα πρέπει να εξασφαλίσουν τον συντονισμό και τη συνεργασία σε στρατηγικό και επιχειρησιακό επίπεδο μεταξύ όλων των αρμόδιων αρχών τους οι οποίες συμμετέχουν στην πρόληψη, τη διερεύνηση και τη δίωξη αδικημάτων που σχετίζονται με την παραβίαση των περιοριστικών μέτρων της Ένωσης.
- 3) Τα κράτη μέλη θα επιβαρυνθούν με ορισμένες δαπάνες που σχετίζονται με την προαναφερόμενη υποχρέωση υποβολής, σε ετήσια βάση, στατιστικών στοιχείων σχετικά με τα ποινικά αδικήματα που αναφέρονται στα άρθρα 3, 4 και 5. Ωστόσο, τα διαθέσιμα στοιχεία δεν επαρκούν ώστε να καταστεί δυνατή η ακριβής εκτίμηση του σχετικού κόστους.

5. ΛΟΙΠΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

- **Σχέδια εφαρμογής και ρυθμίσεις παρακολούθησης, αξιολόγησης και υποβολής εκθέσεων**

Τα κράτη μέλη θα έχουν στη διάθεσή τους έξι μήνες μετά την έναρξη ισχύος της οδηγίας για να τη μεταφέρουν στην εθνική τους νομοθεσία. Δύο έτη μετά το τέλος της περιόδου μεταφοράς, η Επιτροπή θα πρέπει να συντάξει έκθεση σχετικά με τον τρόπο με τον οποίο τα κράτη μέλη μετέφεραν την οδηγία στο εθνικό τους δίκαιο. Πέντε έτη μετά το τέλος της περιόδου μεταφοράς, η Επιτροπή πρέπει να εκπονήσει μελέτη σχετικά με την αποτελεσματικότητα της οδηγίας για να αξιολογήσει την προστιθέμενη αξία της.

- **Αναλυτική επεξήγηση των επιμέρους διατάξεων της πρότασης**

Άρθρο 1: Αντικείμενο

Η διάταξη αυτή καθορίζει τον σκοπό της οδηγίας, και συγκεκριμένα τον στόχο της διασφάλισης της αποτελεσματικής εφαρμογής των περιοριστικών μέτρων της Ένωσης.

Άρθρο 2: Πεδίο εφαρμογής και ορισμοί

Η διάταξη αυτή καθορίζει το πεδίο εφαρμογής της οδηγίας. Η οδηγία εφαρμόζεται σε παραβιάσεις των περιοριστικών μέτρων της Ένωσης που λαμβάνονται από την ΕΕ βάσει του άρθρου 29 της ΣΕΕ ή του άρθρου 215 της ΣΛΕΕ. Στα μέτρα αυτά περιλαμβάνονται η δέσμευση κεφαλαίων και οικονομικών πόρων, οι απαγορεύσεις διάθεσης κεφαλαίων και οικονομικών πόρων και οι απαγορεύσεις εισόδου στο έδαφος κράτους μέλους της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή διέλευσης από αυτό, καθώς και τομεακά οικονομικά μέτρα και εμπάργκο όπλων. Επιπλέον, η διάταξη αυτή παρέχει ορισμούς των όρων που χρησιμοποιούνται στην οδηγία, συμπεριλαμβανομένων των όρων «κατονομαζόμενο πρόσωπο, οντότητα ή φορέας», «κεφάλαια» και «οικονομικοί πόροι».

Άρθρο 3: Παραβίαση των περιοριστικών μέτρων της Ένωσης

Η διάταξη αυτή περιγράφει τα ποινικά αδικήματα που καλύπτει η παρούσα οδηγία. Τα αδικήματα καλύπτουν παραβιάσεις των απαγορεύσεων και των περιορισμών που περιέχονται στα περιοριστικά μέτρα της Ένωσης, συμπεριφορές που αποσκοπούν στην καταστρατήγηση των περιοριστικών μέτρων της Ένωσης⁴¹ και παραβίαση των όρων αδειών που χορηγούνται από τις αρμόδιες αρχές για τη διεξαγωγή ορισμένων δραστηριοτήτων που διαφορετικά απαγορεύονται από τα περιοριστικά μέτρα. Τα αδικήματα αυτά δεν πρέπει να θεωρείται ότι επιβάλλουν υποχρεώσεις σε φυσικά πρόσωπα οι οποίες αντιβαίνουν στο δικαίωμα μη αυτοενοχοποίησης και στο δικαίωμα σιωπής, όπως ορίζονται στον Χάρτη και στην οδηγία (ΕΕ) 2016/343⁴². Επιπλέον, δεν επηρεάζουν τους εφαρμοστέους κανόνες σχετικά με την υποβολή εκθέσεων, την εμπιστευτικότητα και το επαγγελματικό απόρρητο.

Επιπλέον, οι δραστηριότητες που αφορούν την παροχή αγαθών και υπηρεσιών καθημερινής χρήσης για προσωπική χρήση από κατονομαζόμενα φυσικά πρόσωπα, όπως τρόφιμα και προϊόντα και υπηρεσίες υγειονομικής περίθαλψης, ή μικρά ποσά σε μετρητά, όταν είναι

⁴¹ Βλ. άρθρα 8 και 9 του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 269/2014, όπως τροποποιήθηκε.

⁴² Οδηγία (ΕΕ) 2016/343 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 9ης Μαρτίου 2016, για την ενίσχυση ορισμένων πτυχών του τεκμηρίου αθωότητας και του δικαιώματος παράστασης του κατηγορουμένου στη δίκη του στο πλαίσιο ποινικής διαδικασίας (ΕΕ L 65 της 11.3.2016, σ. 1).

σαφές ότι παρέχονται για την κάλυψη των βασικών ανθρώπινων αναγκών των εν λόγω προσώπων και των εξαρτώμενων μελών της οικογένειάς τους, εξαιρούνται από την ποινικοποίηση. Η μη αναφορά τέτοιων δραστηριοτήτων εξαιρείται επίσης από την ποινικοποίηση. Επιπλέον, εξαιρείται από την ποινικοποίηση η παροχή ανθρωπιστικής βοήθειας σε πρόσωπα που έχουν ανάγκη. Η εν λόγω ανθρωπιστική βοήθεια πρέπει να παρέχεται αυστηρά σύμφωνα με το διεθνές ανθρωπιστικό δίκαιο και μπορεί να συνίσταται ιδίως σε τρόφιμα και στοιχεία διατροφής, στέγη, υγειονομική περίθαλψη, ύδρευση και αποχέτευση. Επιπλέον, κατά την εφαρμογή της παρούσας οδηγίας, τα κράτη μέλη θα πρέπει να λάβουν υπόψη ότι, με βάση το διεθνές ανθρωπιστικό δίκαιο και το δίκαιο των ενόπλων συγκρούσεων, τα περιοριστικά μέτρα δεν θα πρέπει να εμποδίζουν την παροχή ανθρωπιστικής βοήθειας σύμφωνα με τις αρχές της αμεροληψίας, του ανθρωπισμού, της ουδετερότητας και της ανεξαρτησίας⁴³.

Ορισμένες παραβιάσεις των περιοριστικών μέτρων της Ένωσης συνιστούν επίσης ποινικό αδίκημα όταν διαπράττονται από βαριά αμέλεια. Ειδικότερα, οι επαγγελματίες, π.χ. του τομέα των νομικών, χρηματοπιστωτικών και εμπορικών υπηρεσιών, θα πρέπει να επιδεικνύουν τη δέουσα επιμέλεια για την πρόληψη κάθε παραβίασης των περιοριστικών μέτρων της Ένωσης.

Άρθρο 4: Ηθική αυτουργία, υποβοήθηση και συνέργεια, και απόπειρα

Το άρθρο 4 ποινικοποιεί την ηθική αυτουργία, την υποβοήθηση και τη συνέργεια στη διάπραξη των ποινικών αδικημάτων που αναφέρονται στο άρθρο 3. Επίσης, ποινικοποιείται η απόπειρα διάπραξης των ποινικών αδικημάτων που παρατίθενται στο άρθρο 3.

Άρθρο 5: Ποινικές κυρώσεις κατά φυσικών προσώπων

Το άρθρο 5 προβλέπει ελάχιστα πρότυπα που διασφαλίζουν ότι τα αδικήματα τα οποία αναφέρονται στα άρθρα 3 και 4 τιμωρούνται με αποτελεσματικές, αναλογικές και αποτρεπτικές ποινικές κυρώσεις. Η πρόταση απαιτεί από τα κράτη μέλη να θεσπίσουν συγκεκριμένα επίπεδα και είδη κυρώσεων για τα ποινικά αδικήματα που σχετίζονται με την παραβίαση των περιοριστικών μέτρων της Ένωσης. Η προτεινόμενη κατηγοριοποίηση αντικατοπτρίζει τη σοβαρότητα των αδικημάτων. Ορίζεται χρηματικό κατώτατο όριο 100 000 EUR ως τρόπος διάκρισης των σοβαρότερων αδικημάτων που θα πρέπει να τιμωρούνται με μέγιστη ποινή φυλάκισης τουλάχιστον 5 ετών. Όπως αναφέρθηκε, επί του παρόντος, σε 14 κράτη μέλη η μέγιστη διάρκεια της φυλάκισης κυμαίνεται μεταξύ 2 και 5 ετών. Σε 8 κράτη μέλη οι μέγιστες ποινές κυμαίνονται μεταξύ 8 και 12 ετών⁴⁴. Θα πρέπει επίσης να προβλέπονται πρόσθετες κυρώσεις ή μέτρα στο πλαίσιο ποινικών διαδικασιών κατά φυσικών προσώπων. Σε αυτά θα πρέπει να περιλαμβάνονται χρηματικές ποινές.

Άρθρο 6: Ευθύνη νομικών προσώπων

Το άρθρο 6 περιέχει υποχρεώσεις για τη διασφάλιση της ευθύνης των νομικών προσώπων για αδικήματα που αναφέρονται στα άρθρα 3 και 4, όταν τα αδικήματα αυτά διαπράττονται προς όφελός τους. Αυτό το άρθρο προβλέπει επίσης ότι τα κράτη μέλη θα πρέπει να διασφαλίζουν ότι τα νομικά πρόσωπα είναι δυνατόν να υπέχουν ευθύνη στην περίπτωση που η έλλειψη εποπτείας και ελέγχου κατέστησε δυνατή τη διάπραξη αδικήματος που αναφέρεται στα

⁴³ Σημείωμα της Επιτροπής, καθοδηγητικό σημείωμα της Επιτροπής σχετικά με την παροχή ανθρωπιστικής βοήθειας σε συμμόρφωση με τα περιοριστικά μέτρα της ΕΕ (κυρώσεις) [C(2022) 4486 της 30.06.2022].

⁴⁴ Δίκτυο κατά της γενοκτονίας, τμήμα 5.2., σ. 23.

άρθρα 3 και 4 προς όφελος νομικού προσώπου. Επιπλέον, η ευθύνη του νομικού προσώπου δεν θα πρέπει να αποκλείει την άσκηση ποινικής δίωξης κατά φυσικών προσώπων.

Άρθρο 7: Κυρώσεις κατά νομικών προσώπων

Το άρθρο 7 ορίζει κυρώσεις που ισχύουν για τα νομικά πρόσωπα τα οποία εμπλέκονται στα ποινικά αδικήματα που καλύπτει η παρούσα πρόταση. Ειδικότερα, τα κράτη μέλη υποχρεούνται να λάβουν τα αναγκαία μέτρα για να εξασφαλίσουν ότι νομικό πρόσωπο το οποίο υπέχει ευθύνη σύμφωνα με το άρθρο 6 υπόκειται σε αποτελεσματικές, αναλογικές και αποτρεπτικές κυρώσεις, μεταξύ των οποίων: ποινικής ή μη ποινικής φύσης χρηματικές ποινές· αποκλεισμός από την πρόσβαση σε δημόσια χρηματοδότηση, συμπεριλαμβανομένων διαγωνισμών, επιχορηγήσεων και συμβάσεων παραχώρησης· απαγόρευση της άσκησης επιχειρηματικής δραστηριότητας· ανάκληση αδειών και εγκρίσεων για την άσκηση δραστηριοτήτων που οδήγησαν στη διάπραξη του αδικήματος· θέση υπό δικαστική εποπτεία· δικαστική εκκαθάριση· κλείσιμο των εγκαταστάσεων που χρησιμοποιήθηκαν για τη διάπραξη του ποινικού αδικήματος.

Επιπλέον, το εν λόγω άρθρο προβλέπει ότι τα κράτη μέλη θα πρέπει να λάβουν τα αναγκαία μέτρα για να εξασφαλίσουν ότι τα νομικά πρόσωπα που επωφελούνται από τη διάπραξη αδικημάτων από άλλους κατά παράβαση των περιοριστικών μέτρων της Ένωσης τιμωρούνται με χρηματικές ποινές, το ανώτατο όριο των οποίων δεν θα πρέπει να είναι μικρότερο από 5 % του συνολικού παγκόσμιου κύκλου εργασιών του νομικού προσώπου κατά το οικονομικό έτος που προηγείται της απόφασης επιβολής της χρηματικής ποινής. Η ευθύνη των νομικών προσώπων δεν αποκλείει τη δυνατότητα άσκησης ποινικής δίωξης κατά φυσικών προσώπων που είναι δράστες των ποινικών αδικημάτων που καθορίζονται στα άρθρα 3 και 4.

Άρθρο 8: Επιβαρυντικές περιστάσεις

Το άρθρο 8 καθορίζει τις επιβαρυντικές περιστάσεις που πρέπει να λαμβάνονται υπόψη όταν επιβάλλονται κυρώσεις για αδίκημα που αναφέρεται στα άρθρα 3 και 4. Οποιαδήποτε από τις ακόλουθες περιστάσεις θα πρέπει να θεωρείται επιβαρυντική περίπτωση: το αδίκημα διαπράχθηκε στο πλαίσιο εγκληματικής οργάνωσης κατά την έννοια της απόφασης-πλαίσιου 2008/841/ΔΕΥ του Συμβουλίου⁴⁵, το αδίκημα διαπράχθηκε από επαγγελματία πάροχο υπηρεσιών κατά παράβαση των επαγγελματικών υποχρεώσεων του/της· το αδίκημα διαπράχθηκε από δημόσιο υπάλληλο κατά την εκτέλεση των καθηκόντων του/της· και το αδίκημα διαπράχθηκε από άλλο πρόσωπο κατά την άσκηση δημόσιου λειτουργήματος.

Άρθρο 9: Ελαφρυντικές περιστάσεις

Το άρθρο 9 καθορίζει ελαφρυντικές περιστάσεις που πρέπει να λαμβάνονται υπόψη όταν επιβάλλονται κυρώσεις για αδίκημα που αναφέρεται στα άρθρα 3 και 4. Ελαφρυντική περίπτωση θεωρείται η περίπτωση κατά την οποία ο παραβάτης παρέχει στις διοικητικές ή δικαστικές αρχές πληροφορίες τις οποίες δεν θα μπορούσαν άλλως να αποκτήσουν και οι οποίες βοηθούν τις εν λόγω αρχές: i) στην ταυτοποίηση ή προσαγωγή των άλλων παραβατών στη δικαιοσύνη· και/ή ii) στην εξεύρεση αποδεικτικών στοιχείων.

⁴⁵ Απόφαση-πλαίσιο 2008/841/ΔΕΥ του Συμβουλίου, της 24ης Οκτωβρίου 2008, για την καταπολέμηση του οργανωμένου εγκλήματος (ΕΕ L 300 της 11.11.2008, σ. 42).

Άρθρο 10: Δέσμευση και δήμευση

Το άρθρο 10 αποσαφηνίζει την έννοια των «προϊόντων εγκλήματος»⁴⁶ ειδικά σε περιπτώσεις στις οποίες το κατονομαζόμενο πρόσωπο, οντότητα ή φορέας διαπράττει ή συμμετέχει στα συγκεκριμένα αδικήματα καταστρατήγησης σύμφωνα με το άρθρο 3 παράγραφος 2 στοιχείο η) σημεία i) και ii). Η αναλογικότητα της δήμευσης θα πρέπει να τηρείται σε κάθε επιμέρους περίπτωση.

Άρθρο 11: Κανόνες δικαιοδοσίας

Το άρθρο 11 θεσπίζει διατάξεις σχετικά με τη δικαιοδοσία ώστε να διασφαλίζεται ότι τα κράτη μέλη θεμελιώνουν δικαιοδοσία για αδικήματα που καλύπτονται από την πρόταση. Τα κράτη μέλη θα πρέπει να ασκούν δικαιοδοσία επί αδικημάτων που διαπράττονται από νομικά πρόσωπα εγκατεστημένα στο έδαφός τους και σε περιπτώσεις στις οποίες τα αδικήματα διαπράττονται προς όφελος νομικού προσώπου για οποιαδήποτε επιχειρηματική δραστηριότητα ασκείται εν όλω ή εν μέρει εντός της ΕΕ. Ειδικότερα, στην έκθεση του 2021 του δικτύου κατά της γενοκτονίας αναφέρονται αρκετές σχετικές περιπτώσεις⁴⁷ εταιρειών εγκατεστημένων σε κράτος μέλος οι οποίες παραβιάζουν περιοριστικά μέτρα σε τρίτες χώρες. Επιπλέον, για την αντιμετώπιση της παραβίασης περιοριστικών μέτρων της Ένωσης έχει ιδιαίτερη σημασία η θεμελίωση δικαιοδοσίας επί νομικών προσώπων για οποιαδήποτε επιχειρηματική δραστηριότητα ασκείται εν όλω ή εν μέρει εντός της ΕΕ. Με τον τρόπο αυτόν θα παρασχεθεί στα κράτη μέλη η δυνατότητα να ασκούν δίωξη κατά παραβιάσεων που συνδέονται με την ΕΕ και διαπράττονται μέσω τρίτων χωρών και/ή από πρόσωπα εκτός ΕΕ, π.χ. εξαγωγές από την ΕΕ σε στοχευμένο προορισμό ή τελικό χρήστη, ή μεταβιβάσεις περιουσιακών στοιχείων από την ΕΕ σε καταχωρισμένο σε κατάλογο πρόσωπο.

Άρθρο 12: Προθεσμίες παραγραφής

Το άρθρο 12 θεσπίζει διατάξεις σχετικά με τις προθεσμίες παραγραφής ώστε να μπορούν οι αρμόδιες αρχές να διερευνούν, να διώκουν και να εκδικάζουν ποινικά αδικήματα που καλύπτει η παρούσα πρόταση εντός ορισμένου χρονικού διαστήματος.

Άρθρο 13: Συντονισμός και συνεργασία μεταξύ των αρμόδιων αρχών κράτους μέλους

Η διάταξη αυτή απαιτεί από τα κράτη μέλη να διασφαλίζουν τον συντονισμό και τη συνεργασία σε στρατηγικό και επιχειρησιακό επίπεδο μεταξύ όλων των αρμόδιων αρχών τους οι οποίες συμμετέχουν στην πρόληψη, τη διερεύνηση και τη δίωξη αδικημάτων που σχετίζονται με την παραβίαση των περιοριστικών μέτρων της Ένωσης.

⁴⁶ Πρόταση οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την ανάκτηση και τη δήμευση περιουσιακών στοιχείων [COM(2022) 245 της 25.5.2022] άρθρο 3 σημείο 1): «“προϊόντα εγκλήματος”: οποιαδήποτε οικονομικά πλεονεκτήματα προερχόμενα άμεσα ή έμμεσα από ποινικά αδικήματα, τα οποία συνίστανται σε κάθε μορφή περιουσιακού στοιχείου και περιλαμβάνουν κάθε μεταγενέστερη επανεπένδυση ή μετατροπή άμεσων προϊόντων και κάθε σημαντικό όφελος».

⁴⁷ Δίκτυο κατά της γενοκτονίας, Expert report on Prosecution of sanctions (restrictive measures) violations in national jurisdictions: a comparative analysis [Έκθεση εμπειρογνομόνων σχετικά με τις δίωξεις παραβιάσεων των κυρώσεων (περιοριστικών μέτρων) στις εθνικές δικαιοδοσίες: συγκριτική ανάλυση], 2021, σ.14-20.

Άρθρο 14: Αναφορά αδικημάτων και προστασία προσώπων τα οποία αναφέρουν αδικήματα που σχετίζονται με την παραβίαση περιοριστικών μέτρων της Ένωσης ή τα οποία συνδράμουν στην έρευνα

Η διάταξη αυτή αφορά την προστασία των πληροφοριοδοτών δημοσίου συμφέροντος που αναφέρουν πληροφορίες ή παρέχουν αποδεικτικά στοιχεία σε ποινική έρευνα η οποία αφορά την παραβίαση περιοριστικών μέτρων της Ένωσης.

Άρθρο 15: Ερευνητικά μέσα

Η διάταξη αυτή ορίζει ότι για τη διερεύνηση ή τη δίωξη των αδικημάτων που αναφέρονται στα άρθρα 3 και 4 διατίθενται αποτελεσματικά ερευνητικά μέσα, όπως αυτά που χρησιμοποιούνται σε υποθέσεις οργανωμένου εγκλήματος ή άλλων σοβαρών εγκλημάτων.

Άρθρο 16: Συνεργασία μεταξύ των κρατών μελών, της Επιτροπής, της Ευρωπόλ, της Eurojust και της Ευρωπαϊκής Εισαγγελίας

Η διάταξη αυτή απαιτεί από τις αρχές των κρατών μελών, την Ευρωπόλ, την Eurojust, την Ευρωπαϊκή Εισαγγελία και την Επιτροπή, στο πλαίσιο των αντίστοιχων αρμοδιοτήτων τους, να συνεργάζονται μεταξύ τους για την καταπολέμηση των ποινικών αδικημάτων που αναφέρονται στα άρθρα 3 και 4. Οι αρμόδιες αρχές των κρατών μελών θα πρέπει επίσης να ανταλλάσσουν πληροφορίες σχετικά με πρακτικά ζητήματα.

Άρθρο 17: Τροποποιήσεις της οδηγίας (ΕΕ) 2018/1673

Η διάταξη τροποποιεί το άρθρο 2 της οδηγίας (ΕΕ) 2018/1673 σχετικά με την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες μέσω του ποινικού δικαίου⁴⁸, καθώς ορίζει την παραβίαση των περιοριστικών μέτρων της Ένωσης ως «εγκληματική δραστηριότητα». Κατά συνέπεια, η νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες, όπως περιγράφεται στο άρθρο 3 της οδηγίας (ΕΕ) 2018/1673, η οποία αφορά περιουσιακά στοιχεία προερχόμενα από ποινικά αδικήματα που καλύπτονται από την παρούσα οδηγία, συνιστά ποινικό αδίκημα.

Άρθρα 18-21

Τα άρθρα αυτά περιέχουν περαιτέρω διατάξεις για τη μεταφορά της οδηγίας στο εθνικό δίκαιο από τα κράτη μέλη, την υποβολή εκθέσεων από τα κράτη μέλη, την αξιολόγηση και την υποβολή εκθέσεων από την Επιτροπή, την έναρξη ισχύος και τους αποδέκτες της παρούσας οδηγίας. Δεδομένης της επείγουσας ανάγκης να καταστούν υπόλογα τα φυσικά και τα νομικά πρόσωπα που εμπλέκονται στην παραβίαση περιοριστικών μέτρων της Ένωσης, τα κράτη μέλη θα πρέπει να θέσουν σε ισχύ τις νομοθετικές, κανονιστικές και διοικητικές διατάξεις που είναι αναγκαίες για τη συμμόρφωσή τους με την παρούσα οδηγία εντός 6 μηνών από την έναρξη ισχύος της παρούσας οδηγίας.

⁴⁸ Οδηγία (ΕΕ) 2018/1673 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 23ης Οκτωβρίου 2018, σχετικά με την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες μέσω του ποινικού δικαίου (PE/30/2018/REV/1) (ΕΕ L 284 της 12.11.2018, σ. 22).

Πρόταση

ΟΔΗΓΙΑ ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ

σχετικά με τον ορισμό των ποινικών αδικημάτων και των κυρώσεων για την παραβίαση των περιοριστικών μέτρων της Ένωσης

ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ ΚΑΙ ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ,

Έχοντας υπόψη τη Συνθήκη για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, και ιδίως το άρθρο 83 παράγραφος 1,

Έχοντας υπόψη την πρόταση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής,

Κατόπιν διαβίβασης του σχεδίου νομοθετικής πράξης στα εθνικά κοινοβούλια,

Αποφασίζοντας σύμφωνα με τη συνήθη νομοθετική διαδικασία,

Εκτιμώντας τα ακόλουθα:

- (1) Προκειμένου να διασφαλιστούν η αποτελεσματική εφαρμογή των περιοριστικών μέτρων της Ένωσης και η ακεραιότητα της εσωτερικής αγοράς εντός της Ένωσης και να επιτευχθεί υψηλό επίπεδο ασφάλειας εντός του χώρου ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης, είναι αναγκαίο να θεσπιστούν ελάχιστοι κανόνες σχετικά με τον ορισμό των ποινικών αδικημάτων και των κυρώσεων όσον αφορά την παραβίαση των εν λόγω περιοριστικών μέτρων της Ένωσης.
- (2) Τα περιοριστικά μέτρα της Ένωσης, όπως τα μέτρα σχετικά με τη δέσμευση κεφαλαίων και οικονομικών πόρων, οι απαγορεύσεις διάθεσης κεφαλαίων και οικονομικών πόρων και οι απαγορεύσεις εισόδου στο έδαφος κράτους μέλους ή διέλευσης από αυτό, καθώς και τα τομεακά οικονομικά μέτρα και το εμπάργκο όπλων, αποτελούν απαραίτητα μέσα για την προώθηση των στόχων της κοινής εξωτερικής πολιτικής και πολιτικής ασφάλειας, όπως ορίζονται στο άρθρο 21 της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση (στο εξής: ΣΕΕ). Οι στόχοι αυτοί περιλαμβάνουν τη διαφύλαξη των αξιών, της ασφάλειας, της ανεξαρτησίας και της ακεραιότητας της Ένωσης, την εδραίωση και στήριξη της δημοκρατίας, του κράτους δικαίου, των δικαιωμάτων του ανθρώπου και των αρχών του διεθνούς δικαίου και τη διατήρηση της διεθνούς ειρήνης, την πρόληψη των συγκρούσεων και την ενίσχυση της διεθνούς ασφάλειας σύμφωνα με τους στόχους και τις αρχές του Καταστατικού Χάρτη των Ηνωμένων Εθνών.
- (3) Για να διασφαλιστεί η αποτελεσματική εφαρμογή των περιοριστικών μέτρων της Ένωσης, είναι αναγκαίο τα κράτη μέλη να εφαρμόζουν αποτελεσματικές, αναλογικές και αποτρεπτικές κυρώσεις για την παραβίαση των εν λόγω περιοριστικών μέτρων της Ένωσης, συμπεριλαμβανομένων των υποχρεώσεων, όπως η υποβολή στοιχείων, που

προβλέπονται στο πλαίσιο αυτών. Είναι επίσης αναγκαίο οι κυρώσεις αυτές να αφορούν την καταστρατήγηση των περιοριστικών μέτρων της Ένωσης.

- (4) Η αποτελεσματική εφαρμογή των περιοριστικών μέτρων της Ένωσης απαιτεί κοινούς ποινικούς ορισμούς της συμπεριφοράς που παραβιάζει τα περιοριστικά μέτρα της Ένωσης. Τα κράτη μέλη θα πρέπει να διασφαλίσουν ότι η συμπεριφορά αυτή συνιστά ποινικό αδίκημα όταν διαπράττεται εκ προθέσεως καθώς και με βαριά αμέλεια, σε περίπτωση που το φυσικό ή νομικό πρόσωπο γνώριζε ή όφειλε να γνωρίζει ότι η συμπεριφορά του θα παραβίαζε τα περιοριστικά μέτρα της Ένωσης.
- (5) Η αποτελεσματική εφαρμογή των περιοριστικών μέτρων της Ένωσης απαιτεί επίσης κοινούς ποινικούς ορισμούς της συμπεριφοράς που καταστρατηγεί περιοριστικό μέτρο της Ένωσης.
- (6) Τα πρόσωπα, οι οντότητες και οι φορείς που κατονομάζονται μεμονωμένα σε περιοριστικά μέτρα της Ένωσης και υπόκεινται στα εν λόγω περιοριστικά μέτρα της Ένωσης, μπορεί συχνά να εμπλέκονται ως ηθικοί αυτουργοί και συνεργοί. Για παράδειγμα, η πρακτική κατονομαζόμενων προσώπων και οντοτήτων να μεταβιβάζουν κεφάλαια, περιουσιακά στοιχεία ή οικονομικούς πόρους σε τρίτους με σκοπό την καταστρατήγηση των περιοριστικών μέτρων της Ένωσης καθίσταται όλο και πιο διαδεδομένη. Ως εκ τούτου, η εν λόγω συμπεριφορά καλύπτεται από το αδίκημα της καταστρατήγησης που εναρμονίζεται στο πλαίσιο της παρούσας οδηγίας.
- (7) Η παρούσα οδηγία, συμπεριλαμβανομένης της υποχρέωσης αναφοράς παραβίασης των περιοριστικών μέτρων της Ένωσης, θα πρέπει να ισχύει για τους επαγγελματίες του νομικού κλάδου, όπως ορίζονται από τα κράτη μέλη, όταν παρέχουν υπηρεσίες στο πλαίσιο επαγγελματικών δραστηριοτήτων, όπως νομικές, χρηματοπιστωτικές και εμπορικές υπηρεσίες. Από τη σχετική πείρα έχει διαπιστωθεί ότι υπάρχει σαφής κίνδυνος κατάχρησης των υπηρεσιών των εν λόγω επαγγελματιών του νομικού κλάδου για τον σκοπό της παραβίασης των περιοριστικών μέτρων της Ένωσης. Ωστόσο, θα πρέπει να προβλέπονται εξαιρέσεις από οποιαδήποτε υποχρέωση αναφοράς πληροφοριών που αποκτώνται σε στενή σχέση με δικαστικές, διοικητικές ή διαιτητικές διαδικασίες είτε πριν, κατά τη διάρκεια ή μετά τη δικαστική διαδικασία είτε κατά την αξιολόγηση της νομικής θέσης του πελάτη. Ως εκ τούτου, οι νομικές συμβουλές στις περιπτώσεις αυτές θα πρέπει να εξακολουθήσουν να υπόκεινται στην υποχρέωση τήρησης του επαγγελματικού απορρήτου, εκτός εάν ο επαγγελματίας του νομικού κλάδου συμμετέχει στην παραβίαση των περιοριστικών μέτρων της Ένωσης, οι νομικές συμβουλές παρέχονται με σκοπό την παραβίαση των περιοριστικών μέτρων της Ένωσης ή ο επαγγελματίας του νομικού κλάδου γνωρίζει ότι ο πελάτης ζητεί νομικές συμβουλές με σκοπό την παραβίαση των περιοριστικών μέτρων της Ένωσης. Η γνώση μπορεί να συναχθεί από αντικειμενικά, πραγματικά περιστατικά.
- (8) Για την αποτελεσματική εφαρμογή των περιοριστικών μέτρων της Ένωσης απαιτείται επίσης κοινός ορισμός ποινικού δικαίου για τη συμπεριφορά που παραβιάζει τους όρους αδειών που χορηγούνται από αρμόδιες αρχές για την άσκηση ορισμένων δραστηριοτήτων οι οποίες, ελλείψει της εν λόγω άδειας, απαγορεύονται ή περιορίζονται βάσει περιοριστικού μέτρου της Ένωσης.
- (9) Είναι σκόπιμο να εξαιρεθούν από την ποινικοποίηση δραστηριότητες που αφορούν την παροχή αγαθών και υπηρεσιών καθημερινής χρήσης για προσωπική χρήση από κατονομαζόμενα φυσικά πρόσωπα, όπως τρόφιμα και προϊόντα και υπηρεσίες

υγειονομικής περίθαλψης, ή μικρά ποσά σε μετρητά, όταν είναι σαφές ότι παρέχονται μόνο για την κάλυψη των βασικών ανθρώπινων αναγκών των εν λόγω προσώπων και των εξαρτώμενων μελών της οικογένειάς τους. Η μη αναφορά τέτοιων δραστηριοτήτων θα πρέπει επίσης να εξαιρεθεί από την ποινικοποίηση. Επιπλέον, είναι σκόπιμο να εξαιρεθεί από την ποινικοποίηση η παροχή ανθρωπιστικής βοήθειας σε πρόσωπα που έχουν ανάγκη. Η εν λόγω ανθρωπιστική βοήθεια πρέπει να παρέχεται αυστηρά σύμφωνα με το διεθνές ανθρωπιστικό δίκαιο και μπορεί να συνίσταται ιδίως σε τρόφιμα και στοιχεία διατροφής, στέγη, υγειονομική περίθαλψη, ύδρευση και αποχέτευση. Επιπλέον, κατά την εφαρμογή της παρούσας οδηγίας, τα κράτη μέλη θα πρέπει να λάβουν υπόψη ότι, με βάση το διεθνές ανθρωπιστικό δίκαιο και το δίκαιο των ενόπλων συγκρούσεων, τα περιοριστικά μέτρα δεν θα πρέπει να εμποδίζουν την παροχή ανθρωπιστικής βοήθειας σύμφωνα με τις αρχές της αμεροληψίας, του ανθρωπισμού, της ουδετερότητας και της ανεξαρτησίας.

- (10) Οι κυρώσεις για τα αδικήματα θα πρέπει να είναι αποτελεσματικές, αποτρεπτικές και αναλογικές. Για τον σκοπό αυτό, θα πρέπει να καθοριστούν ελάχιστα όρια για τη μέγιστη ποινή φυλάκισης για τα φυσικά πρόσωπα. Θα πρέπει επίσης να προβλέπονται πρόσθετες κυρώσεις ή μέτρα στο πλαίσιο ποινικών διαδικασιών. Οι εν λόγω κυρώσεις και μέτρα θα πρέπει να περιλαμβάνουν χρηματικές ποινές, δεδομένου ότι η παραβίαση των περιοριστικών μέτρων της Ένωσης υπαγορεύεται κυρίως από οικονομικούς λόγους.
- (11) Δεδομένου ότι τα περιοριστικά μέτρα της Ένωσης επιβάλλονται επίσης σε νομικά πρόσωπα, τα εν λόγω πρόσωπα θα πρέπει επίσης να υπέχουν ποινική ευθύνη για αδικήματα που σχετίζονται με την παραβίαση των περιοριστικών μέτρων της Ένωσης σύμφωνα με την παρούσα οδηγία. Τα κράτη μέλη των οποίων η εθνική νομοθεσία δεν προβλέπει την ποινική ευθύνη νομικών προσώπων θα πρέπει να διασφαλίσουν ότι τα οικεία συστήματα διοικητικών κυρώσεων προβλέπουν αποτελεσματικά, αποτρεπτικά και αναλογικά είδη και επίπεδα κυρώσεων.
- (12) Θα πρέπει να ενθαρρυνθεί η περαιτέρω εναρμόνιση και αποτελεσματικότητα των επιπέδων των κυρώσεων που επιβάλλονται στην πράξη μέσω κοινών επιβαρυντικών περιστάσεων οι οποίες αντικατοπτρίζουν τη σοβαρότητα του εγκλήματος που διαπράττεται. Οι επιβαρυντικές περιστάσεις θα πρέπει να νοούνται είτε ως πραγματικά περιστατικά που επιτρέπουν στον εθνικό δικαστή ή το εθνικό δικαστήριο να επιβάλει υψηλότερη ποινή για την ίδια αξιόποινη πράξη από εκείνη που θα επιβαλλόταν εάν δεν συνέτρεχαν εν λόγω πραγματικά περιστατικά είτε ως δυνατότητα σώρευσης περισσότερων αδικημάτων προκειμένου να αυξηθεί το επίπεδο της ποινής. Τα κράτη μέλη θα πρέπει να προβλέπουν τη δυνατότητα συνεκτίμησης τουλάχιστον μίας από αυτές τις επιβαρυντικές περιστάσεις σύμφωνα με τους εφαρμοστέους κανόνες του νομικού τους συστήματος σχετικά με τις επιβαρυντικές περιστάσεις. Σε κάθε περίπτωση, θα πρέπει να εναπόκειται στη διακριτική ευχέρεια του δικαστή ή του δικαστηρίου να αποφασίσει αν θα αυξήσει την ποινή λαμβάνοντας υπόψη όλες τις περιστάσεις της επιμέρους υπόθεσης.
- (13) Τα κράτη μέλη θα πρέπει επίσης να διασφαλίσουν ότι, σε περιπτώσεις στις οποίες ο παραβάτης παρέχει στις αρμόδιες αρχές πληροφορίες τις οποίες διαφορετικά δεν θα ήταν σε θέση να αποκτήσουν, βοηθώντας τις να ταυτοποιήσουν ή να προσαγάγουν ενώπιον της δικαιοσύνης άλλους παραβάτες ή να βρουν αποδεικτικά στοιχεία, η εν λόγω συμπεριφορά μπορεί να θεωρηθεί ελαφρυντική περίπτωση.

- (14) Η δέσμευση κεφαλαίων και οικονομικών πόρων που επιβάλλεται από περιοριστικά μέτρα της Ένωσης έχει διοικητικό χαρακτήρα. Ως εκ τούτου, θα πρέπει να διακρίνεται από τα μέτρα δέσμευσης ποινικού χαρακτήρα που αναφέρονται στην οδηγία (ΕΕ) [.../...] [οδηγία για την ανάκτηση και τη δήμευση περιουσιακών στοιχείων].
- (15) Είναι αναγκαίο να αποσαφηνιστεί η έννοια των προϊόντων εγκλήματος ειδικά σε περιπτώσεις στις οποίες το κατονομαζόμενο πρόσωπο, οντότητα ή φορέας διαπράττει ή συμμετέχει στην τέλεση των ακόλουθων: i) απόκρυψη κεφαλαίων ή οικονομικών πόρων που βρίσκονται στην ιδιοκτησία, στην κατοχή ή υπό τον έλεγχο κατονομαζόμενου προσώπου, οντότητας ή φορέα, και που θα έπρεπε να δεσμευθούν σύμφωνα με περιοριστικό μέτρο της Ένωσης, με τη μεταβίβαση των εν λόγω κεφαλαίων ή οικονομικών πόρων σε τρίτο· ή ii) απόκρυψη του γεγονότος ότι πρόσωπο, οντότητα ή φορέας που υπόκειται σε περιοριστικά μέτρα είναι ο τελικός ιδιοκτήτης ή δικαιούχος κεφαλαίων ή οικονομικών πόρων, μέσω της παροχής ψευδών ή ελλιπών πληροφοριών. Στις περιπτώσεις αυτές, ως συνέπεια της απόκρυψης, το κατονομαζόμενο πρόσωπο, οντότητα ή φορέας μπορεί να συνεχίσει να έχει πρόσβαση και να χρησιμοποιεί πλήρως ή να διαθέτει τα κεφάλαια ή τους οικονομικούς πόρους που υπόκεινται σε περιοριστικά μέτρα της Ένωσης και που αποτελούν το αντικείμενο της απόκρυψης. Ως εκ τούτου, τα εν λόγω κεφάλαια ή οικονομικοί πόροι θα πρέπει να θεωρούνται προϊόντα εγκλήματος για τους σκοπούς της οδηγίας (ΕΕ) [.../...] [οδηγία για την ανάκτηση και τη δήμευση περιουσιακών στοιχείων], με την προϋπόθεση ότι η αναλογικότητα της δήμευσης των εν λόγω προϊόντων πρέπει να τηρείται σε κάθε επιμέρους περίπτωση.
- (16) Δεδομένων, ειδικότερα, των παγκόσμιων δραστηριοτήτων των δραστών της παράνομης συμπεριφοράς που καλύπτει η παρούσα οδηγία, καθώς και του διασυνοριακού χαρακτήρα των αδικημάτων και της δυνατότητας διασυνοριακών ερευνών, τα κράτη μέλη θα πρέπει να θεμελιώσουν τη δικαιοδοσία τους για την αποτελεσματική αντιμετώπιση της εν λόγω συμπεριφοράς.
- (17) Τα κράτη μέλη θα πρέπει να θεσπίσουν κανόνες σχετικά με τις προθεσμίες παραγραφής που είναι αναγκαίες ώστε να μπορούν να αντιμετωπίζουν αποτελεσματικά τα ποινικά αδικήματα που σχετίζονται με την παραβίαση των περιοριστικών μέτρων της Ένωσης, με την επιφύλαξη των εθνικών κανόνων που δεν ορίζουν προθεσμίες παραγραφής για την έρευνα, τη δίωξη και την επιβολή.
- (18) Για να διασφαλιστεί ένα αποτελεσματικό, ολοκληρωμένο και συνεκτικό σύστημα επιβολής, τα κράτη μέλη θα πρέπει να οργανώσουν εσωτερική συνεργασία και επικοινωνία μεταξύ όλων των φορέων κατά μήκος των αλυσίδων επιβολής του διοικητικού και ποινικού δικαίου.
- (19) Για να διασφαλιστεί η αποτελεσματική διερεύνηση και δίωξη των παραβιάσεων των περιοριστικών μέτρων της Ένωσης, οι αρμόδιες αρχές των κρατών μελών θα πρέπει να συνεργάζονται μέσω της Ευρωπόλ, της Eurojust και της Ευρωπαϊκής Εισαγγελίας (EPPO), καθώς και με τις υπηρεσίες αυτές. Οι εν λόγω αρμόδιες αρχές θα πρέπει επίσης να ανταλλάσσουν πληροφορίες μεταξύ τους και με την Επιτροπή σχετικά με πρακτικά ζητήματα.
- (20) Οι πληροφοριοδότες δημοσίου συμφέροντος μπορούν να παρέχουν πολύτιμες πληροφορίες στις αρμόδιες αρχές σχετικά με παλαιότερες, υπό εξέλιξη ή σχεδιαζόμενες παραβιάσεις των περιοριστικών μέτρων της Ένωσης,

συμπεριλαμβανομένης κάθε απόπειρας καταστρατήγησής τους. Οι πληροφορίες αυτές μπορούν να σχετίζονται, για παράδειγμα, με γεγονότα που αφορούν παραβιάσεις των περιοριστικών μέτρων της Ένωσης, τις περιστάσεις τους και τα πρόσωπα, τις εταιρείες και τις τρίτες χώρες που εμπλέκονται. Ως εκ τούτου, θα πρέπει να διασφαλιστεί ότι εφαρμόζονται κατάλληλες ρυθμίσεις οι οποίες παρέχουν τη δυνατότητα στους εν λόγω πληροφοριοδότες δημοσίου συμφέροντος να ειδοποιούν τις αρμόδιες αρχές και οι οποίες τους προστατεύουν από αντίποινα. Για τον σκοπό αυτό, θα πρέπει να προβλεφθεί ότι η οδηγία (ΕΕ) 2019/1937 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου⁴⁹ εφαρμόζεται σε περίπτωση αναφοράς παραβιάσεων των περιοριστικών μέτρων της Ένωσης και για την προστασία των προσώπων που αναφέρουν τις εν λόγω παραβιάσεις.

- (21) Για να εξασφαλιστεί η αποτελεσματική διερεύνηση και δίωξη παραβιάσεων των περιοριστικών μέτρων της Ένωσης, οι αρμόδιοι για την έρευνα ή τη δίωξη αυτών των παραβιάσεων θα πρέπει να έχουν τη δυνατότητα να χρησιμοποιούν ερευνητικά μέσα, όπως αυτά που χρησιμοποιούνται για την καταπολέμηση του οργανωμένου εγκλήματος ή άλλων σοβαρών εγκλημάτων. Η χρήση των μέσων αυτών, σύμφωνα με το εθνικό δίκαιο, θα πρέπει να είναι στοχευμένη και να λαμβάνει υπόψη την αρχή της αναλογικότητας, καθώς και τη φύση και τη σοβαρότητα των υπό διερεύνηση αδικημάτων και θα πρέπει να σέβεται το δικαίωμα στην προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα.
- (22) Μέσω τροποποίησης της οδηγίας (ΕΕ) 2018/1673 σχετικά με την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες μέσω του ποινικού δικαίου⁵⁰ θα πρέπει να διασφαλιστεί ότι η παραβίαση των περιοριστικών μέτρων της Ένωσης θα θεωρείται κύριο αδίκημα για τη νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες σύμφωνα με την εν λόγω οδηγία.
- (23) Οι στόχοι της παρούσας οδηγίας, δηλαδή η εξασφάλιση κοινών ορισμών των αδικημάτων που σχετίζονται με την παραβίαση των περιοριστικών μέτρων της Ένωσης και η διαθεσιμότητα αποτελεσματικών, αποτρεπτικών και αναλογικών ποινικών κυρώσεων για σοβαρά αδικήματα που σχετίζονται με την παραβίαση των περιοριστικών μέτρων της Ένωσης δεν μπορούν να επιτευχθούν επαρκώς από τα κράτη μέλη, μπορούν όμως, λόγω της κλίμακας και των αποτελεσμάτων της παρούσας οδηγίας, να επιτευχθούν καλύτερα σε επίπεδο Ένωσης, λαμβανομένου υπόψη του εγγενούς διασυνοριακού χαρακτήρα της παραβίασης των περιοριστικών μέτρων της Ένωσης και της δυνατότητάς της να υπονομεύσει την επίτευξη των στόχων της Ένωσης όσον αφορά τη διαφύλαξη της διεθνούς ειρήνης και ασφάλειας, καθώς και την προάσπιση των κοινών αξιών της Ένωσης. Επομένως, η Ένωση μπορεί να θεσπίσει μέτρα σύμφωνα με την αρχή της επικουρικότητας όπως διατυπώνεται στο άρθρο 5 της ΣΕΕ. Σύμφωνα με την αρχή της αναλογικότητας, όπως διατυπώνεται στο ίδιο άρθρο, η παρούσα οδηγία δεν υπερβαίνει τα αναγκαία για την επίτευξη αυτού του στόχου.

⁴⁹ Οδηγία (ΕΕ) 2019/1937 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 23ης Οκτωβρίου 2019, σχετικά με την προστασία των προσώπων που αναφέρουν παραβιάσεις του δικαίου της Ένωσης (ΕΕ L 305 της 26.11.2019, σ. 17).

⁵⁰ Οδηγία (ΕΕ) 2018/1673 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 23ης Οκτωβρίου 2018, σχετικά με την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες μέσω του ποινικού δικαίου (PE/30/2018/REV/1) (ΕΕ L 284 της 12.11.2018, σ. 22).

- (24) Η παρούσα οδηγία σέβεται τα θεμελιώδη δικαιώματα και τηρεί τις αρχές που αναγνωρίζονται ιδίως από τον Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, συμπεριλαμβανομένων των δικαιωμάτων στην ελευθερία και την ασφάλεια, της προστασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, της επιχειρηματικής ελευθερίας, του δικαιώματος ιδιοκτησίας, του δικαιώματος πραγματικής προσφυγής και αμερόληπτου δικαστηρίου, του τεκμηρίου αθωότητας και του δικαιώματος υπεράσπισης, συμπεριλαμβανομένου του δικαιώματος μη αυτοενοχοποίησης και σιωπής, των αρχών της νομιμότητας, συμπεριλαμβανομένης της αρχής της μη αναδρομικότητας των ποινών και της αναλογικότητας ποινικών αδικημάτων και ποινών, καθώς και της αρχής *ne bis in idem*. Η παρούσα οδηγία αποσκοπεί στην εξασφάλιση του πλήρους σεβασμού των εν λόγω δικαιωμάτων και αρχών και θα πρέπει να εφαρμόζεται αναλόγως.
- (25) Κατά την εφαρμογή της παρούσας οδηγίας, τα κράτη μέλη θα πρέπει να διασφαλίζουν τον σεβασμό των δικονομικών δικαιωμάτων των υπόπτων ή των κατηγορουμένων στο πλαίσιο ποινικών διαδικασιών. Στο πλαίσιο αυτό, οι υποχρεώσεις που απορρέουν από την παρούσα οδηγία δεν θα πρέπει να θίγουν τις υποχρεώσεις των κρατών μελών που απορρέουν από το δίκαιο της Ένωσης σχετικά με τα δικονομικά δικαιώματα στο πλαίσιο ποινικών διαδικασιών, και ειδικότερα από τις οδηγίες 2010/64/ΕΕ⁵¹, 2012/13/ΕΕ⁵², 2013/48/ΕΕ⁵³, (ΕΕ) 2016/343⁵⁴, (ΕΕ) 2016/800⁵⁵ και (ΕΕ) 2016/1919⁵⁶ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου.
- (26) Δεδομένης της επείγουσας ανάγκης να καθίστανται υπόλογα τα φυσικά και τα νομικά πρόσωπα που εμπλέκονται στην παραβίαση περιοριστικών μέτρων της Ένωσης, τα κράτη μέλη θα πρέπει να θέσουν σε ισχύ τις νομοθετικές, κανονιστικές και διοικητικές διατάξεις που είναι αναγκαίες για να συμμορφωθούν με την παρούσα οδηγία εντός έξι μηνών από την έναρξη ισχύος της παρούσας οδηγίας.
- (27) Σύμφωνα με τα άρθρα 1 και 2 του πρωτοκόλλου αριθ. 22 σχετικά με τη θέση της Δανίας, το οποίο προσαρτάται στη ΣΕΕ και τη ΣΛΕΕ, η Δανία δεν συμμετέχει στην

⁵¹ Οδηγία 2010/64/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 20ής Οκτωβρίου 2010, σχετικά με το δικαίωμα σε διερμηνεία και μετάφραση κατά την ποινική διαδικασία (ΕΕ L 280 της 26.10.2010, σ. 1).

⁵² Οδηγία 2012/13/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 22ας Μαΐου 2012, σχετικά με το δικαίωμα ενημέρωσης στο πλαίσιο ποινικών διαδικασιών (ΕΕ L 142 της 1.6.2012, σ. 1).

⁵³ Οδηγία 2013/48/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 22ας Οκτωβρίου 2013, σχετικά με το δικαίωμα πρόσβασης σε δικηγόρο στο πλαίσιο ποινικής διαδικασίας και διαδικασίας εκτέλεσης του ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης, καθώς και σχετικά με το δικαίωμα ενημέρωσης τρίτου προσώπου σε περίπτωση στέρησης της ελευθερίας του και με το δικαίωμα επικοινωνίας με τρίτα πρόσωπα και με προζενικές αρχές κατά τη διάρκεια της στέρησης της ελευθερίας (ΕΕ L 294 της 6.11.2013, σ. 1).

⁵⁴ Οδηγία (ΕΕ) 2016/343 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 9ης Μαρτίου 2016, για την ενίσχυση ορισμένων πτυχών του τεκμηρίου αθωότητας και του δικαιώματος παράστασης του κατηγορουμένου στη δίκη του στο πλαίσιο ποινικής διαδικασίας (ΕΕ L 65 της 11.3.2016, σ. 1).

⁵⁵ Οδηγία (ΕΕ) 2016/800 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 11ης Μαΐου 2016, σχετικά με τις δικονομικές εγγυήσεις για τα παιδιά που είναι ύποπτοι ή κατηγορούμενοι στο πλαίσιο ποινικών διαδικασιών (ΕΕ L 132 της 21.5.2016, σ. 1).

⁵⁶ Οδηγία (ΕΕ) 2016/1919 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 26ης Οκτωβρίου 2016, σχετικά με τη δικαστική αρωγή για υπόπτους και κατηγορουμένους στο πλαίσιο ποινικών διαδικασιών και για καταζητούμενους σε διαδικασίες εκτέλεσης του ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης (ΕΕ L 297 της 4.11.2016, σ. 1).

έκδοση της παρούσας οδηγίας και δεν δεσμεύεται από αυτήν ούτε υπόκειται στην εφαρμογή της.

- (28) [μη συμμετοχή:] Σύμφωνα με τα άρθρα 1 και 2 του πρωτοκόλλου αριθ. 21 για τη θέση του Ηνωμένου Βασιλείου και της Ιρλανδίας όσον αφορά τον χώρο ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης, το οποίο προσαρτάται στη ΣΕΕ και στη ΣΛΕΕ, και με την επιφύλαξη του άρθρου 4 του εν λόγω πρωτοκόλλου, η Ιρλανδία δεν συμμετέχει στην έκδοση της παρούσας οδηγίας και δεν δεσμεύεται από αυτήν, ούτε υπόκειται στην εφαρμογή της.

Ή [συμμετοχή:] Σύμφωνα με το άρθρο 3 του πρωτοκόλλου αριθ. 21 για τη θέση του Ηνωμένου Βασιλείου και της Ιρλανδίας όσον αφορά τον χώρο ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης που προσαρτάται στη ΣΕΕ και στη ΣΛΕΕ, η Ιρλανδία γνωστοποίησε, [με επιστολή της ...], ότι επιθυμεί να συμμετάσχει στην έκδοση και την εφαρμογή της παρούσας οδηγίας,

ΕΞΕΔΩΣΑΝ ΤΗΝ ΠΑΡΟΥΣΑ ΟΔΗΓΙΑ:

Άρθρο 1

Αντικείμενο

Η παρούσα οδηγία θεσπίζει ελάχιστους κανόνες σχετικά με τον ορισμό των ποινικών αδικημάτων και των κυρώσεων όσον αφορά την παραβίαση των περιοριστικών μέτρων της Ένωσης.

Άρθρο 2

Πεδίο εφαρμογής και ορισμοί

- 1) Η παρούσα οδηγία εφαρμόζεται σε παραβιάσεις των περιοριστικών μέτρων της Ένωσης. Τα εν λόγω περιοριστικά μέτρα της Ένωσης καλύπτουν:
 - α) μέτρα σχετικά με τη δέσμευση κεφαλαίων και οικονομικών πόρων·
 - β) απαγορεύσεις διάθεσης κεφαλαίων και οικονομικών πόρων·
 - γ) απαγορεύσεις εισόδου στο έδαφος κράτους μέλους ή διέλευσης από αυτό·
 - δ) τομεακά οικονομικά και χρηματοπιστωτικά μέτρα· και
 - ε) εμπάργκο όπλων.
- 2) Για τους σκοπούς της παρούσας οδηγίας, ισχύουν οι ακόλουθοι ορισμοί:
 - α) «περιοριστικά μέτρα της Ένωσης»: τα περιοριστικά μέτρα που θεσπίζονται από την Ένωση βάσει του άρθρου 29 της ΣΕΕ και του άρθρου 215 της ΣΛΕΕ·

- β) «κατονομαζόμενο πρόσωπο, οντότητα ή φορέας»: τα φυσικά ή νομικά πρόσωπα, οι οντότητες ή οι φορείς που υπόκεινται σε περιοριστικά μέτρα της Ένωσης τα οποία συνίστανται στη δέσμευση κεφαλαίων και οικονομικών πόρων και στην απαγόρευση διάθεσης κεφαλαίων και οικονομικών πόρων·
- γ) «κεφάλαια»:
- i) μετρητά, επιταγές, χρηματικές απαιτήσεις, συναλλαγματικές, εντολές πληρωμών και άλλα μέσα πληρωμών·
 - ii) καταθέσεις σε χρηματοπιστωτικά ιδρύματα ή άλλες οντότητες, τα πιστωτικά υπόλοιπα, οι απαιτήσεις και οι τίτλοι απαιτήσεων·
 - iii) οι δημοσίως και ιδιωτικώς διαπραγματεύσιμοι τίτλοι και χρεόγραφα, μεταξύ των οποίων οι μετοχές και τα μερίδια, τα πιστοποιητικά που αντιπροσωπεύουν κινητές αξίες, οι ομολογίες, τα γραμμάτια, τα πιστοποιητικά δικαιώματος ανάληψης μετοχών (warrants), οι ομολογίες χρέους και οι συμβάσεις παραγώγων·
 - iv) τόκοι, μερίσματα ή άλλα έσοδα ή υπεραξίες που προέρχονται ή δημιουργούνται από περιουσιακά στοιχεία·
 - v) πιστώσεις, δικαιώματα συμψηφισμών απαιτήσεων, εγγυήσεις, εγγυητικές επιστολές ή άλλες χρηματοοικονομικές δεσμεύσεις·
 - vi) πιστωτικές επιστολές, φορτωτικές, πωλητήρια συμβόλαια·
 - vii) έγγραφα που αποδεικνύουν συμμετοχή σε κεφάλαια ή σε χρηματοοικονομικούς πόρους·
 - viii) κρυπτοστοιχεία·
- δ) «οικονομικοί πόροι»: τα χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία κάθε είδους, υλικά ή άυλα, κινητά ή ακίνητα, που δεν είναι κεφάλαια αλλά μπορούν να χρησιμοποιηθούν για την απόκτηση κεφαλαίων, αγαθών ή υπηρεσιών·
- ε) «δέσμευση κεφαλαίων»: η παρεμπόδιση κάθε κίνησης, μεταβίβασης, μεταβολής, χρήσης, πρόσβασης ή διαπραγμάτευσης κεφαλαίων που μπορεί να οδηγήσει σε μεταβολή ως προς τον όγκο, το ποσό, τον τόπο διατήρησής τους, το ιδιοκτησιακό καθεστώς, την κατοχή, τον χαρακτήρα, τον προορισμό ή οποιαδήποτε άλλη μεταβολή η οποία θα καθιστούσε δυνατή τη χρησιμοποίηση των συγκεκριμένων κεφαλαίων, συμπεριλαμβανομένης της διαχείρισης χαρτοφυλακίων·
- στ) «δέσμευση οικονομικών πόρων»: η παρεμπόδιση της χρήσης οικονομικών πόρων για την απόκτηση κεφαλαίων, αγαθών ή υπηρεσιών με κάθε τρόπο, συμπεριλαμβανομένων μεταξύ άλλων της πώλησης, της εκμίσθωσης ή της υποθήκευσής τους.

Παραβίαση των περιοριστικών μέτρων της Ένωσης

- 1) Τα κράτη μέλη λαμβάνουν τα αναγκαία μέτρα ώστε να εξασφαλίσουν ότι η παραβίαση περιοριστικού μέτρου της Ένωσης συνιστά ποινικό αδίκημα όταν διαπράττεται εκ προθέσεως και υπό τον όρο ότι εμπίπτει σε μία από τις κατηγορίες που ορίζονται στην παράγραφο 2.
- 2) Για τους σκοπούς της παρούσας οδηγίας, τα ακόλουθα θεωρούνται παραβίαση περιοριστικού μέτρου της Ένωσης:
 - α) διάθεση κεφαλαίων ή οικονομικών πόρων σε κατονομαζόμενο πρόσωπο, οντότητα ή φορέα ή προς όφελός του, κατά παράβαση απαγόρευσης βάσει περιοριστικού μέτρου της Ένωσης·
 - β) η μη δέσμευση, χωρίς αδικαιολόγητη καθυστέρηση, κεφαλαίων ή οικονομικών πόρων που βρίσκονται στην ιδιοκτησία, στην κατοχή ή υπό τον έλεγχο κατονομαζόμενου προσώπου, οντότητας ή φορέα κατά παράβαση σχετικής υποχρέωσης που επιβάλλεται από περιοριστικό μέτρο της Ένωσης·
 - γ) διευκόλυνση της εισόδου κατονομαζόμενων φυσικών προσώπων στο έδαφος κράτους μέλους ή της διέλευσής τους από το έδαφος κράτους μέλους κατά παράβαση απαγόρευσης βάσει περιοριστικού μέτρου της Ένωσης·
 - δ) εκτέλεση συναλλαγών με τρίτο κράτος, με φορείς τρίτου κράτους, με οντότητες και φορείς που ανήκουν ή ελέγχονται από τρίτο κράτος ή από φορείς τρίτου κράτους, οι οποίες απαγορεύονται ή περιορίζονται βάσει περιοριστικών μέτρων της Ένωσης·
 - ε) εκτέλεση εμπορικών συναλλαγών που αφορούν αγαθά ή υπηρεσίες των οποίων η εισαγωγή, εξαγωγή, πώληση, αγορά, μεταβίβαση, διαμετακόμιση ή μεταφορά απαγορεύεται ή περιορίζεται βάσει περιοριστικών μέτρων της Ένωσης, καθώς και παροχή υπηρεσιών διαμεσολάβησης ή άλλων υπηρεσιών που σχετίζονται με τα εν λόγω αγαθά και υπηρεσίες·
 - στ) παροχή χρηματοπιστωτικών δραστηριοτήτων που απαγορεύονται ή περιορίζονται βάσει περιοριστικών μέτρων της Ένωσης, όπως χρηματοδότηση και χρηματοδοτική συνδρομή, παροχή επενδύσεων και επενδυτικών υπηρεσιών, έκδοση κινητών αξιών και μέσων χρηματαγοράς, αποδοχή καταθέσεων, παροχή εξειδικευμένων υπηρεσιών χρηματοπιστωτικών μηνυμάτων, διαπραγμάτευση τραπεζογραμματίων, παροχή υπηρεσιών αξιολόγησης πιστοληπτικής ικανότητας, παροχή κρυπτοστοιχείων και κρυπτοπορτοφολίων·
 - ζ) παροχή άλλων υπηρεσιών που απαγορεύονται ή περιορίζονται βάσει περιοριστικών μέτρων της Ένωσης, όπως υπηρεσίες παροχής νομικών συμβουλών, υπηρεσίες εμπιστοσύνης, υπηρεσίες δημόσιων σχέσεων, υπηρεσίες λογιστικής, λογιστικού ελέγχου, τήρησης λογιστικών βιβλίων και παροχής φορολογικών συμβουλών, παροχή επιχειρηματικών συμβουλών και συμβουλών διαχείρισης, παροχή συμβουλών σε θέματα ΤΠ, υπηρεσίες

δημόσιων σχέσεων, ραδιοτηλεοπτικές υπηρεσίες, υπηρεσίες αρχιτεκτόνων και μηχανικών·

η) καταστράτηγηση περιοριστικού μέτρου της Ένωσης μέσω:

- i) της απόκρυψης κεφαλαίων ή οικονομικών πόρων που βρίσκονται στην ιδιοκτησία, στην κατοχή ή υπό τον έλεγχο κατονομαζόμενου προσώπου, οντότητας ή φορέα, και που θα έπρεπε να δεσμευθούν σύμφωνα με περιοριστικό μέτρο της Ένωσης, με τη μεταβίβαση των εν λόγω κεφαλαίων ή οικονομικών πόρων σε τρίτο·
- ii) της απόκρυψης του γεγονότος ότι πρόσωπο, οντότητα ή φορέας που υπόκειται σε περιοριστικά μέτρα είναι ο τελικός ιδιοκτήτης ή δικαιούχος κεφαλαίων ή οικονομικών πόρων, μέσω της παροχής ψευδών ή ελλιπών πληροφοριών·
- iii) της μη συμμόρφωσης κατονομαζόμενου προσώπου, οντότητας ή φορέα με υποχρέωση βάσει περιοριστικών μέτρων της Ένωσης να αναφέρει κεφάλαια ή οικονομικούς πόρους εντός της δικαιοδοσίας κράτους μέλους που βρίσκονται στην ιδιοκτησία, στην κατοχή ή υπό τον έλεγχο αυτού/αυτής·
- iv) της μη συμμόρφωσης με υποχρέωση που απορρέει από περιοριστικά μέτρα της Ένωσης για παροχή, χωρίς αδικαιολόγητη καθυστέρηση, στις αρμόδιες διοικητικές αρχές πληροφοριών σχετικά με δεσμευμένα κεφάλαια ή οικονομικούς πόρους ή πληροφοριών σχετικά με κεφάλαια και οικονομικούς πόρους που βρίσκονται στο έδαφος των κρατών μελών και βρίσκονται στην ιδιοκτησία, στην κατοχή ή υπό τον έλεγχο κατονομαζόμενων προσώπων, οντοτήτων ή φορέων και που δεν έχουν δεσμευθεί·
- v) της μη συνεργασίας με τις αρμόδιες διοικητικές αρχές σε οποιονδήποτε έλεγχο των πληροφοριών που αναφέρονται στα σημεία iii) και iv), κατόπιν αιτιολογημένου αιτήματός τους·

θ) παραβίαση ή μη εκπλήρωση των όρων αδειών που χορηγούνται από αρμόδιες αρχές για τη διεξαγωγή δραστηριοτήτων, οι οποίες, ελλείψει της σχετικής άδειας, απαγορεύονται ή περιορίζονται βάσει περιοριστικού μέτρου της Ένωσης.

- 3) Η συμπεριφορά που αναφέρεται στην παράγραφο 2 στοιχεία α) έως ζ) συνιστά ποινικό αδίκημα και στην περίπτωση που διαπράττεται από βαριά αμέλεια.
- 4) Η παράγραφος 2 δεν θεωρείται με κανέναν τρόπο ότι επιβάλλει υποχρεώσεις σε φυσικά πρόσωπα οι οποίες αντιβαίνουν στο δικαίωμα μη αυτοενοχοποίησης και στο δικαίωμα σιωπής, όπως κατοχυρώνονται στον Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης και στην οδηγία (ΕΕ) 2016/343.
- 5) Η παράγραφος 2 δεν θεωρείται με κανέναν τρόπο ότι επιβάλλει στους επαγγελματίες του νομικού κλάδου την υποχρέωση αναφοράς πληροφοριών που αποκτώνται σε στενή σχέση με δικαστικές, διοικητικές ή διαιτητικές διαδικασίες είτε πριν, κατά τη διάρκεια ή μετά τη δικαστική διαδικασία είτε κατά την αξιολόγηση της νομικής

θέσης του πελάτη. Οι νομικές συμβουλές στις περιπτώσεις αυτές προστατεύονται από το επαγγελματικό απόρρητο, εκτός εάν ο επαγγελματίας του νομικού κλάδου συμμετέχει στην παραβίαση των περιοριστικών μέτρων της Ένωσης, οι νομικές συμβουλές παρέχονται με σκοπό την παραβίαση των περιοριστικών μέτρων της Ένωσης ή ο επαγγελματίας του νομικού κλάδου γνωρίζει ότι ο πελάτης ζητεί νομικές συμβουλές με σκοπό την παραβίαση περιοριστικών μέτρων της Ένωσης.

6) Οι παράγραφοι 1, 2 και 3 δεν εφαρμόζονται:

- στην παροχή αγαθών και υπηρεσιών καθημερινής χρήσης για προσωπική χρήση από κατονομαζόμενα φυσικά πρόσωπα, όπως τρόφιμα και προϊόντα και υπηρεσίες υγειονομικής περίθαλψης, ή μικρά ποσά σε μετρητά, όταν είναι σαφές ότι παρέχονται για την κάλυψη των βασικών ανθρώπινων αναγκών των εν λόγω προσώπων και των εξαρτώμενων μελών της οικογένειάς τους,
- στη μη αναφορά τέτοιων δραστηριοτήτων,
- στην ανθρωπιστική βοήθεια που παρέχεται σε πρόσωπα που έχουν ανάγκη.

Άρθρο 4

Ηθική αυτουργία, υποβοήθηση και συνέργεια, και απόπειρα

- 1) Τα κράτη μέλη λαμβάνουν τα αναγκαία μέτρα ώστε να εξασφαλίσουν ότι η ηθική αυτουργία, η υποβοήθηση και η συνέργεια σε αδίκημα που αναφέρεται στο άρθρο 3 τιμωρείται ως ποινικό αδίκημα.
- 2) Τα κράτη μέλη λαμβάνουν τα αναγκαία μέτρα ώστε να εξασφαλίσουν ότι η απόπειρα διάπραξης οποιουδήποτε αδικήματος από τα αναφερόμενα στο άρθρο 3 παράγραφος 2 στοιχεία α) έως ζ), στοιχείο η) σημεία i), ii) και στοιχείο θ), τιμωρείται ως ποινικό αδίκημα.

Άρθρο 5

Ποινικές κυρώσεις κατά φυσικών προσώπων

- 1) Τα κράτη μέλη διασφαλίζουν ότι τα ποινικά αδικήματα που αναφέρονται στα άρθρα 3 και 4 τιμωρούνται με αποτελεσματικές, αναλογικές και αποτρεπτικές ποινικές κυρώσεις.
- 2) Τα κράτη μέλη λαμβάνουν τα αναγκαία μέτρα ώστε να εξασφαλίσουν ότι τα ποινικά αδικήματα που αναφέρονται στο άρθρο 3 τιμωρούνται με μέγιστη ποινή η οποία προβλέπει τη φυλάκιση.
- 3) Τα κράτη μέλη λαμβάνουν τα αναγκαία μέτρα ώστε να εξασφαλίσουν ότι τα ποινικά αδικήματα που αναφέρονται στο άρθρο 3 παράγραφος 2 στοιχείο η) σημεία iii), iv) και v) τιμωρούνται με μέγιστη ποινή φυλάκισης τουλάχιστον ενός έτους, όταν αφορούν κεφάλαια ή οικονομικούς πόρους αξίας τουλάχιστον 100 000 EUR. Τα κράτη μέλη διασφαλίζουν ότι το κατώτατο όριο των 100 000 EUR και άνω μπορεί

επίσης να επιτευχθεί μέσω σειράς συνδεόμενων αδικημάτων που αναφέρονται στο άρθρο 3 παράγραφος 2 στοιχείο η) σημεία iii), iv) και v), όταν έχουν διαπραχθεί από τον ίδιο παραβάτη.

- 4) Τα κράτη μέλη λαμβάνουν τα αναγκαία μέτρα ώστε να εξασφαλίσουν ότι τα ποινικά αδικήματα που αναφέρονται στο άρθρο 3 παράγραφος 2 στοιχεία α) έως ζ), στοιχείο η) σημεία i) και ii) και στοιχείο θ) τιμωρούνται με μέγιστη ποινή φυλάκισης τουλάχιστον πέντε ετών όταν αφορούν κεφάλαια ή οικονομικούς πόρους αξίας τουλάχιστον 100 000 EUR. Τα κράτη μέλη διασφαλίζουν ότι το κατώτατο όριο των 100 000 EUR και άνω μπορεί επίσης να επιτευχθεί μέσω σειράς συνδεόμενων αδικημάτων που αναφέρονται στο άρθρο 3 παράγραφος 2 στοιχεία α) έως ζ), στοιχείο η) σημεία i) και ii) και στοιχείο θ), όταν έχουν διαπραχθεί από τον ίδιο παραβάτη.
- 5) Τα κράτη μέλη λαμβάνουν τα αναγκαία μέτρα ώστε να εξασφαλίσουν ότι τα φυσικά πρόσωπα που έχουν διαπράξει τα αδικήματα που αναφέρονται στα άρθρα 3 και 4 είναι δυνατόν να υπόκεινται σε πρόσθετες κυρώσεις. Στις εν λόγω πρόσθετες κυρώσεις περιλαμβάνονται χρηματικές ποινές.

Άρθρο 6

Ευθύνη νομικών προσώπων

- 1) Τα κράτη μέλη λαμβάνουν τα αναγκαία μέτρα ώστε να εξασφαλίσουν ότι τα νομικά πρόσωπα μπορούν να υπέχουν ευθύνη για τα αδικήματα που αναφέρονται στα άρθρα 3 έως 4 τα οποία διαπράττονται προς όφελός τους από οποιοδήποτε πρόσωπο, είτε ενεργεί ατομικά είτε ως μέλος οργάνου του νομικού προσώπου και το οποίο κατέχει ιθύνουσα θέση εντός του νομικού προσώπου, με βάση:
 - α) εξουσία εκπροσώπησης του νομικού προσώπου·
 - β) εξουσίας λήψης αποφάσεων για λογαριασμό του νομικού προσώπου·
 - γ) εξουσίας άσκησης ελέγχου εντός του νομικού προσώπου.
- 2) Τα κράτη μέλη λαμβάνουν επίσης τα αναγκαία μέτρα ώστε να εξασφαλίσουν ότι τα νομικά πρόσωπα μπορούν να υπέχουν ευθύνη όταν η έλλειψη εποπτείας ή ελέγχου από πρόσωπο που αναφέρεται στην παράγραφο 1 του παρόντος άρθρου κατέστησε δυνατή τη διάπραξη, από πρόσωπο που τελεί υπό την εξουσία του, οποιουδήποτε από τα ποινικά αδικήματα που αναφέρονται στα άρθρα 3 και 4 προς όφελος του εν λόγω νομικού προσώπου.
- 3) Η ευθύνη του νομικού προσώπου βάσει των παραγράφων 1 και 2 του παρόντος άρθρου δεν αποκλείει τη δυνατότητα άσκησης ποινικής δίωξης κατά φυσικών προσώπων που είναι αυτουργοί, ηθικοί αυτουργοί ή συνεργοί στα αδικήματα που αναφέρονται στα άρθρα 3 και 4.

Άρθρο 7

Κυρώσεις κατά νομικών προσώπων

- 1) Τα κράτη μέλη λαμβάνουν τα αναγκαία μέτρα ώστε να εξασφαλίσουν ότι το νομικό πρόσωπο που υπέχει ευθύνη δυνάμει του άρθρου 7 υπόκειται σε αποτελεσματικές, αναλογικές και αποτρεπτικές κυρώσεις, στις οποίες περιλαμβάνονται ποινικές ή μη ποινικές χρηματικές ποινές, αποκλεισμός από δικαίωμα σε δημόσιες παροχές ή ενισχύσεις, αποκλεισμός από την πρόσβαση σε δημόσια χρηματοδότηση, μεταξύ άλλων σε διαδικασίες υποβολής προσφορών, επιχορηγήσεις και συμβάσεις παραχώρησης, και, ενδεχομένως, άλλες κυρώσεις, όπως:
 - α) αποκλεισμός από την άσκηση επιχειρηματικών δραστηριοτήτων·
 - β) ανάκληση αδειών και εγκρίσεων για την άσκηση δραστηριοτήτων που οδήγησαν στη διάπραξη του αδικήματος·
 - γ) υπαγωγή σε δικαστική εποπτεία·
 - δ) δικαστική εκκαθάριση·
 - ε) κλείσιμο των εγκαταστάσεων που χρησιμοποιήθηκαν για τη διάπραξη του ποινικού αδικήματος.
- 2) Τα κράτη μέλη λαμβάνουν τα αναγκαία μέτρα ώστε να εξασφαλίσουν ότι, για τα νομικά πρόσωπα που υπέχουν ευθύνη σύμφωνα με το άρθρο 7, τα ποινικά αδικήματα που αναφέρονται στο άρθρο 3 παράγραφος 2 στοιχείο η) σημεία iii) έως ν) τιμωρούνται με χρηματικές ποινές, το ανώτατο όριο των οποίων ανέρχεται σε ποσοστό τουλάχιστον 1 % του συνολικού παγκόσμιου κύκλου εργασιών του νομικού προσώπου κατά το οικονομικό έτος που προηγείται της απόφασης επιβολής της χρηματικής ποινής.
- 3) Τα κράτη μέλη λαμβάνουν τα αναγκαία μέτρα ώστε να εξασφαλίσουν ότι, για τα νομικά πρόσωπα που υπέχουν ευθύνη σύμφωνα με το άρθρο 7, τα ποινικά αδικήματα που αναφέρονται στο άρθρο 3 παράγραφος 2 στοιχεία α) έως στ), στοιχείο η) σημεία i) και ii) και στοιχείο θ) τιμωρούνται με χρηματικές ποινές, το ανώτατο όριο των οποίων ανέρχεται σε ποσοστό τουλάχιστον 5 % του συνολικού παγκόσμιου κύκλου εργασιών του νομικού προσώπου κατά το οικονομικό έτος που προηγείται της απόφασης επιβολής της χρηματικής ποινής.

Άρθρο 8

Επιβαρυντικές περιστάσεις

Στον βαθμό που οι ακόλουθες περιστάσεις δεν αποτελούν ήδη μέρος των συστατικών στοιχείων των ποινικών αδικημάτων που αναφέρονται στα άρθρα 3 και 4, τα κράτη μέλη λαμβάνουν τα αναγκαία μέτρα ώστε να εξασφαλίσουν ότι μία ή περισσότερες από τις κατωτέρω περιστάσεις είναι δυνατόν να θεωρηθούν επιβαρυντικές περιστάσεις:

- α) το αδίκημα διαπράχθηκε στο πλαίσιο εγκληματικής οργάνωσης κατά την έννοια της απόφασης-πλαίσιου 2008/841/ΔΕΥ του Συμβουλίου⁵⁷.
- β) το αδίκημα διαπράχθηκε από επαγγελματία πάροχο υπηρεσιών κατά παράβαση των επαγγελματικών υποχρεώσεών του/της·
- γ) το αδίκημα διαπράχθηκε από δημόσιο υπάλληλο κατά την εκτέλεση των καθηκόντων του/της·
- δ) το αδίκημα διαπράχθηκε από άλλο πρόσωπο κατά την άσκηση δημόσιου λειτουργήματος.

Άρθρο 9

Ελαφρυντικές περιστάσεις

Εφόσον αυτό δεν αποτελεί ήδη υποχρέωση στο πλαίσιο των περιοριστικών μέτρων της Ένωσης, τα κράτη μέλη λαμβάνουν τα αναγκαία μέτρα ώστε να εξασφαλίσουν ότι, σε σχέση με τα αδικήματα που αναφέρονται στα άρθρα 3 και 4, τα κατωτέρω είναι δυνατόν να θεωρηθούν ελαφρυντική περίσταση:

- α) ο παραβάτης παρέχει στις αρμόδιες αρχές πληροφορίες τις οποίες δεν θα μπορούσαν να αποκτήσουν διαφορετικά, παρέχοντάς τους συνδρομή στην ταυτοποίηση και την προσαγωγή των άλλων παραβατών ενώπιον της δικαιοσύνης·
- β) ο παραβάτης παρέχει στις αρμόδιες αρχές πληροφορίες, τις οποίες δεν θα μπορούσαν να αποκτήσουν διαφορετικά, παρέχοντάς τους συνδρομή στην εξεύρεση αποδεικτικών στοιχείων.

Άρθρο 10

Δέσμευση και δήμευση

Τα κράτη μέλη λαμβάνουν τα αναγκαία μέτρα ώστε να εξασφαλίσουν ότι τα κεφάλαια ή οι οικονομικοί πόροι που υπόκεινται σε περιοριστικά μέτρα της Ένωσης και σε σχέση με τα οποία το κατονομαζόμενο πρόσωπο, οντότητα ή φορέας διαπράττει ή συμμετέχει σε αδίκημα που αναφέρεται στο άρθρο 3 παράγραφος 2 στοιχείο η) σημείο i) ή ii) θεωρούνται «προϊόντα εγκλήματος» για τους σκοπούς της οδηγίας (ΕΕ) [.../...] [οδηγία για την ανάκτηση και τη δήμευση περιουσιακών στοιχείων].

⁵⁷ Απόφαση-πλαίσιο 2008/841/ΔΕΥ του Συμβουλίου, της 24ης Οκτωβρίου 2008, για την καταπολέμηση του οργανωμένου εγκλήματος (ΕΕ L 300 της 11.11.2008, σ. 42).

Άρθρο 11

Κανόνες δικαιοδοσίας

- 1) Κάθε κράτος μέλος λαμβάνει τα αναγκαία μέτρα ώστε να θεμελιώσει τη δικαιοδοσία του επί των ποινικών αδικημάτων που αναφέρονται στα άρθρα 3 και 4 όταν:
 - α) το ποινικό αδίκημα διαπράχθηκε, εξ ολοκλήρου ή εν μέρει, στο έδαφός του, συμπεριλαμβανομένου του εναέριου χώρου του·
 - β) το ποινικό αδίκημα διαπράχθηκε σε οποιοδήποτε αεροσκάφος ή σκάφος υπαγόμενο στη δικαιοδοσία κράτους μέλους·
 - γ) ο παραβάτης είναι υπήκοός του ή άτομο που έχει τη συνήθη διαμονή του στο έδαφός του·
 - δ) ο παραβάτης είναι υπάλληλός του που ενεργεί υπό την υπηρεσιακή του ιδιότητα·
 - ε) το αδίκημα διαπράττεται προς όφελος νομικού προσώπου εγκατεστημένου στο έδαφός του·
 - στ) το αδίκημα διαπράττεται προς όφελος νομικού προσώπου για οποιαδήποτε επιχειρηματική δραστηριότητα που ασκείται εν όλω ή εν μέρει στο έδαφός του.
- 2) Όταν ένα αδίκημα που αναφέρεται στα άρθρα 3 και 4 εμπίπτει στη δικαιοδοσία περισσότερων του ενός κρατών μελών, αυτά τα κράτη μέλη συνεργάζονται για να καθορίσουν ποιο κράτος μέλος πρέπει να ασκήσει ποινική δίωξη. Κατά περίπτωση και σύμφωνα με το άρθρο 12 της απόφασης-πλαίσίου 2009/948/ΔΕΥ του Συμβουλίου⁵⁸, το ζήτημα παραπέμπεται στην Eurojust.
- 3) Στις περιπτώσεις της παραγράφου 1 στοιχείο γ), τα κράτη μέλη λαμβάνουν τα αναγκαία μέτρα ώστε να εξασφαλίσουν ότι η άσκηση της δικαιοδοσίας τους δεν υπόκειται στον όρο ότι η δίωξη μπορεί να ασκηθεί μόνον κατόπιν έγκλησης του θύματος στον τόπο όπου διαπράχθηκε το ποινικό αδίκημα ή καταγγελίας από το κράτος στο έδαφος του οποίου διαπράχθηκε το ποινικό αδίκημα.

Άρθρο 12

Προθεσμίες παραγραφής

- 1) Τα κράτη μέλη λαμβάνουν τα αναγκαία μέτρα για τη θέσπιση προθεσμίας παραγραφής επαρκούς χρονικού διαστήματος ύστερα από την τέλεση των ποινικών αδικημάτων που αναφέρονται στα άρθρα 3 και 4, ώστε να καταστεί δυνατή η

⁵⁸

Απόφαση-πλαίσιο 2009/948/ΔΕΥ του Συμβουλίου, της 30ής Νοεμβρίου 2009, για την πρόληψη και τον διακανονισμό συγκρούσεων δικαιοδοσίας σε ποινικές υποθέσεις (ΕΕ L 328 της 15.12.2009, σ. 42).

αποτελεσματική διερεύνηση και δίωξη των εν λόγω ποινικών αδικημάτων και η αποτελεσματική δίκη και λήψη δικαστικής απόφασης.

- 2) Τα κράτη μέλη λαμβάνουν τα αναγκαία μέτρα για να καταστήσουν δυνατή τη διερεύνηση, τη δίωξη, τη δίκη και τη λήψη δικαστικής απόφασης για τα ποινικά αδικήματα που αναφέρονται στα άρθρα 3 και 4 και τιμωρούνται με μέγιστη ποινή φυλάκισης τουλάχιστον πέντε ετών, για περίοδο τουλάχιστον πέντε ετών από τον χρόνο τέλεσης του ποινικού αδικήματος.
- 3) Κατά παρέκκλιση από την παράγραφο 2, τα κράτη μέλη μπορούν να θεσπίσουν προθεσμία παραγραφής μικρότερη των πέντε ετών, αλλά όχι μικρότερη των τριών ετών, υπό την προϋπόθεση ότι διασφαλίζουν ότι η εν λόγω προθεσμία μπορεί να διακοπεί ή να ανασταλεί σε περίπτωση συγκεκριμένων πράξεων.
- 4) Τα κράτη μέλη λαμβάνουν τα αναγκαία μέτρα για να καταστήσουν δυνατή την εκτέλεση:
 - α) ποινής υπερβαίνουσας το ένα έτος φυλάκισης, ή εναλλακτικά,
 - β) ποινής φυλάκισης, στην περίπτωση ποινικού αδικήματος που τιμωρείται με μέγιστη ποινή φυλάκισης τουλάχιστον τεσσάρων ετών,

η οποία επιβάλλεται κατόπιν οριστικής καταδίκης για ποινικό αδίκημα που αναφέρεται στα άρθρα 3 και 4, για τουλάχιστον πέντε έτη από την ημερομηνία της οριστικής καταδίκης. Η συγκεκριμένη περίοδος μπορεί να περιλαμβάνει παρατάσεις της προθεσμίας παραγραφής λόγω διακοπής ή αναστολής.

Άρθρο 13

Συντονισμός και συνεργασία μεταξύ των αρμόδιων αρχών κράτους μέλους

Τα κράτη μέλη λαμβάνουν τα αναγκαία μέτρα για τη θέσπιση κατάλληλων μηχανισμών συντονισμού και συνεργασίας σε στρατηγικό και επιχειρησιακό επίπεδο μεταξύ όλων των οικείων αρμόδιων διοικητικών, δικαστικών αρχών και αρχών επιβολής του νόμου.

Οι εν λόγω μηχανισμοί στοχεύουν τουλάχιστον στα εξής:

- α) εξασφάλιση κοινών προτεραιοτήτων και κατανόηση της σχέσης μεταξύ ποινικής και διοικητικής επιβολής·
- β) ανταλλαγή πληροφοριών για στρατηγικούς και επιχειρησιακούς σκοπούς·
- γ) διαβούλευση σε μεμονωμένες έρευνες·
- δ) ανταλλαγή βέλτιστων πρακτικών·
- ε) συνδρομή σε δίκτυα επαγγελματιών οι οποίοι ασχολούνται με θέματα σχετικά με τη διερεύνηση και τη δίωξη αδικημάτων που σχετίζονται με την παραβίαση των περιοριστικών μέτρων της Ένωσης.

Άρθρο 14

Αναφορά αδικημάτων και προστασία προσώπων τα οποία αναφέρουν αδικήματα που σχετίζονται με την παραβίαση περιοριστικών μέτρων της Ένωσης ή τα οποία συνδράμουν στην έρευνα

Τα κράτη μέλη λαμβάνουν τα αναγκαία μέτρα ώστε να εξασφαλίσουν ότι η προστασία που παρέχεται βάσει της οδηγίας (ΕΕ) 2019/1937⁵⁹ εφαρμόζεται στα πρόσωπα που αναφέρουν ποινικά αδικήματα τα οποία παρατίθενται στα άρθρα 3 και 4 της παρούσας οδηγίας.

Άρθρο 15

Ερευνητικά μέσα

Τα κράτη μέλη λαμβάνουν τα αναγκαία μέτρα ώστε να εξασφαλίσουν ότι αποτελεσματικά ερευνητικά μέσα, όπως αυτά που χρησιμοποιούνται για τη διερεύνηση υποθέσεων οργανωμένου εγκλήματος ή άλλων σοβαρών εγκλημάτων, είναι επίσης διαθέσιμα για τη διερεύνηση ή δίωξη των αδικημάτων που αναφέρονται στα άρθρα 3 και 4.

Άρθρο 16

Συνεργασία μεταξύ των αρχών των κρατών μελών, της Επιτροπής, της Ευρωπόλ, της Eurojust και της Ευρωπαϊκής Εισαγγελίας

- 1) Με την επιφύλαξη των κανόνων για τη διασυνοριακή συνεργασία και την αμοιβαία δικαστική συνδρομή σε ποινικές υποθέσεις, οι αρχές των κρατών μελών, η Ευρωπόλ, η Eurojust, η Ευρωπαϊκή Εισαγγελία και η Επιτροπή συνεργάζονται μεταξύ τους, στο πλαίσιο των αντίστοιχων αρμοδιοτήτων τους, για την καταπολέμηση των ποινικών αδικημάτων που αναφέρονται στα άρθρα 3 και 4. Για τον σκοπό αυτόν, η Επιτροπή και, κατά περίπτωση, η Ευρωπόλ και η Eurojust, παρέχουν τεχνική και επιχειρησιακή συνδρομή προκειμένου να διευκολύνουν τον συντονισμό των ερευνών και των διώξεων από τις αρμόδιες αρχές.
- 2) Οι αρμόδιες αρχές των κρατών μελών ανταλλάσσουν επίσης τακτικά πληροφορίες με την Επιτροπή και με άλλες αρμόδιες αρχές σχετικά με πρακτικά ζητήματα, ιδίως όσον αφορά συνήθειες μεθόδους καταστρατήγησης, π.χ. δομές για την απόκρυψη της πραγματικής κυριότητας και του πραγματικού ελέγχου των περιουσιακών στοιχείων.

⁵⁹ Οδηγία (ΕΕ) 2019/1937 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 23ης Οκτωβρίου 2019, σχετικά με την προστασία των προσώπων που αναφέρουν παραβιάσεις του δικαίου της Ένωσης (ΕΕ L 305 της 26.11.2019, σ. 17).

Άρθρο 17

Τροποποιήσεις της οδηγίας (ΕΕ) 2018/1673

Στο άρθρο 2 παράγραφος 1 της οδηγίας (ΕΕ) 2018/1673, προστίθεται το ακόλουθο στοιχείο:

«κγ) παραβίαση περιοριστικών μέτρων της Ένωσης».

Άρθρο 18

Μεταφορά στο εθνικό δίκαιο

- 1) Τα κράτη μέλη θέτουν σε ισχύ τις αναγκαίες νομοθετικές, κανονιστικές και διοικητικές διατάξεις για να συμμορφωθούν με την παρούσα οδηγία έως την [Υπηρεσία Εκδόσεων: να προστεθεί η ημερομηνία — εντός έξι μηνών από την έναρξη ισχύος της οδηγίας]. Ενημερώνουν αμέσως την Επιτροπή σχετικά. Τα κράτη μέλη ανακοινώνουν στην Επιτροπή το κείμενο των ουσιωδών διατάξεων εσωτερικού δικαίου τις οποίες θεσπίζουν στον τομέα που διέπεται από την παρούσα οδηγία.
- 2) Οι διατάξεις αυτές, όταν θεσπίζονται από τα κράτη μέλη, περιέχουν αναφορά στην παρούσα οδηγία ή συνοδεύονται από την αναφορά αυτή κατά την επίσημη δημοσίευσή τους. Ο τρόπος αυτής της αναφοράς καθορίζεται από τα κράτη μέλη.

Άρθρο 19

Αξιολόγηση και υποβολή εκθέσεων

- 1) Η Επιτροπή υποβάλλει, έως την [Υπηρεσία Εκδόσεων: να προστεθεί η ημερομηνία — δύο έτη μετά τη λήξη της περιόδου μεταφοράς στο εθνικό δίκαιο], έκθεση προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο, στην οποία αξιολογεί τον βαθμό στον οποίο τα κράτη μέλη έχουν λάβει τα αναγκαία μέτρα προκειμένου να συμμορφωθούν με την παρούσα οδηγία. Τα κράτη μέλη παρέχουν στην Επιτροπή τα αναγκαία στοιχεία για την εκπόνηση της εν λόγω έκθεσης.
- 2) Με την επιφύλαξη των υποχρεώσεων υποβολής εκθέσεων που προβλέπονται σε άλλες νομικές πράξεις της Ένωσης, τα κράτη μέλη υποβάλλουν στην Επιτροπή, σε ετήσια βάση, τα ακόλουθα στατιστικά στοιχεία σχετικά με τα ποινικά αδικήματα που αναφέρονται στα άρθρα 3 και 4:
 - α) τον αριθμό των ποινικών διώξεων που ασκήθηκαν, που απορρίφθηκαν, που κατέληξαν σε αθώωση, που οδήγησαν σε καταδίκη και που βρίσκονται σε εξέλιξη·
 - β) τα είδη και τα επίπεδα των κυρώσεων που επιβλήθηκαν για παραβίαση των περιοριστικών μέτρων της Ένωσης.
- 3) Τα κράτη μέλη υποβάλλουν τα στατιστικά στοιχεία που αναφέρονται στην παράγραφο 2 στην Επιτροπή χρησιμοποιώντας τα ειδικά εργαλεία υποβολής

στοιχείων που έχει δημιουργήσει η Επιτροπή για την υποβολή στοιχείων στον τομέα των περιοριστικών μέτρων.

- 4) Έως την [Υπηρεσία Εκδόσεων: να προστεθεί η ημερομηνία — πέντε έτη μετά τη λήξη της περιόδου μεταφοράς στο εθνικό δίκαιο], η Επιτροπή πραγματοποιεί αξιολόγηση του αντίκτυπου της παρούσας οδηγίας και υποβάλλει έκθεση στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο. Τα κράτη μέλη παρέχουν στην Επιτροπή τα αναγκαία στοιχεία για την εκπόνηση της εν λόγω έκθεσης.

Άρθρο 20

Η παρούσα οδηγία αρχίζει να ισχύει την εικοστή ημέρα από τη δημοσίευσή της στην *Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης*.

Άρθρο 21

Η παρούσα οδηγία απευθύνεται στα κράτη μέλη σύμφωνα με τις Συνθήκες.

Βρυξέλλες,

Για το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο
Η Πρόεδρος

Για το Συμβούλιο
Ο Πρόεδρος